

**NEM EMLÉKSZEM,
HOGY RETTEGTEM VOLNA**
Beszélgetés Wittner Máriával

NE SZÉGYELLJÜK FÉLELMEINKET

MEGHALOK ÉN IS?

Fókuszban **A FÉLELEM**

Visszatérve az előző témára...

GONDOLATOK A TERHESSÉG- MEGSZAKÍTÁSRÓL (RÉSZLET)

Hazánkban a Ratkó-korszak után legalizálták az abortuszt. Azóta 5,3 millió terhességszakítást végeztek tízmilliós hazánkban, ami egyenlő a népirtással. Az abortuszok következtében egyre gyakoribbá váltak a koraszülések is. Társadalmunk saját magát pusztítja. Ezt a tendenciát bármi áron meg kell állítani, mivel ez 50-60 év múlva népünk kihalásához fog vezetni! Az emberi élet nem a megszületéssel kezdődik. Erre a Bibliában is találunk utalást: „Mielőtt az anyaméhben megformálta-lak, már ismertelek...” (Jer 1,5)

Az élet folyamatát bármikor meg lehet szakítani erőszakosan. A terhesség időszakában ezt abortusznak nevezik, csak a már megszületettek életének szándékos kioltását tartja a törvény gyilkosságnak. A lényeg mindkét esetben ugyanaz: emberölés. Komolyan kellene venni a „Ne ölj!” parancsolatot! A sokak által ismert *Néma síkoly* című film bemutatja, hogy a terhesség megszakításakor hogyan igyekszik kitérni a magzat a műszerek elől, melyek végül élve szétszaggatják. Ezt minden anyának látni kellene, aki abortuszra készül.

Vörösmarty a Szózatban így szólítja fel nemzetünket: „Hazád-nak rendületlenül légy híve, oh magyar!”

Vajon az elmúlt évtizedek alatt oktatták-e erre az ifjúságot?

*Dr. Münich Béla, Szolnok
nyugdíjas orvos*

TARTALOM

FÓKUSZBAN A FÉLELEM

- 2 Visszatérve az előző témára...
- 3 A 16670-es, akit az igazság szabaddá tett
- 4-6 Mozaik
- 7 Nem emlékszem, hogy rettegtem volna
- 8 A pánikbetegség közelről
- 9 Boldogságfélelem
- 10 Félelem a nemzetközi politikában
- 11 A gondviselő félelemről
- 12-13 Félelem a traumatológián
- 14-15 Meghalok én is?
- 16-17 Ne szégyelljük félelmeinket!
- 18-19 A halálfélelem feldolgozása
- 20-21 A teljes szeretet kiüzi a félelmet
- 22 Félni tudó biztonság: bátorság a szeretetre

ÉLŐ VÍZ

Parafrázis

23 „Te cirkuszt csináltál a templomból!”

Állj az Úr elé!

24-25 Elmúlt a régi?

Hogyan tovább, egyház?

26-27 Lelki egységben: lelkész és felügyelő

28 Az új reformáció

Tanulmány

29 A keresztyén (könnyű?)zenéről

Külmisszió

30 Istené az egész világ

31 Hangolj ránk!

Misszió

32 Bibliát a fiataloknak

Ők is testvérek, ők is magyarok

34 Ja, úgy könnyű! – Tényleg?

35 Derű, rejtvény

36 Missziós kiadványainkból

36-38 Ének * hírek, információk

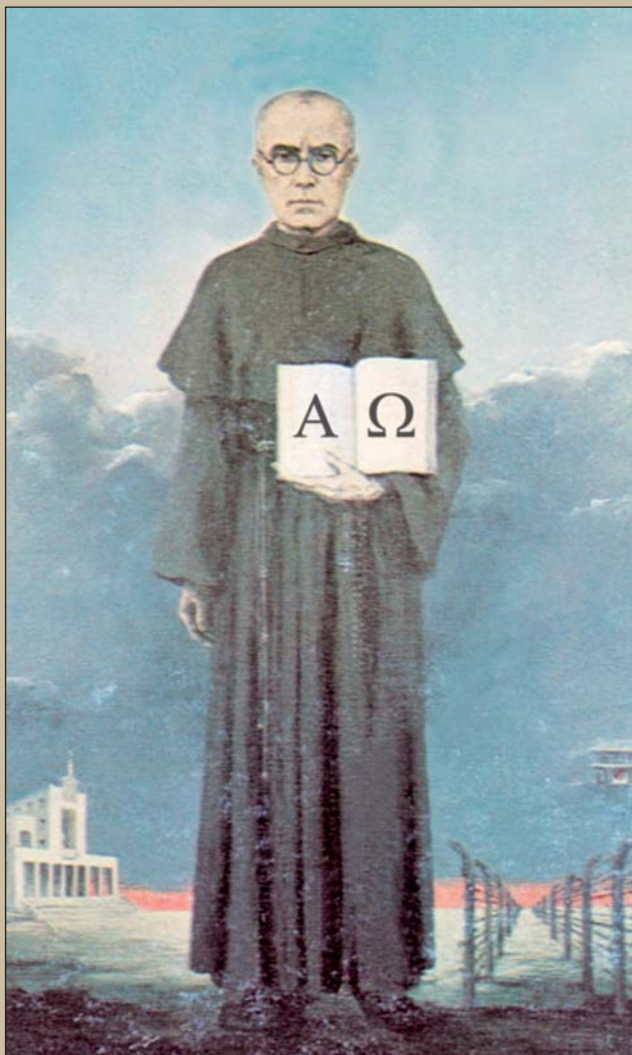
39 Országos Evangelizáció

A HÍD EVANGÉLIKUS MAGAZIN előfizetése egy évre 1200 Ft. Megrendelhető írásban név és cím beküldésével az Evangélikus Missziói Központ címén: 1656 Budapest, Pf. 22.

Adományokat az Evangélikus Missziói Központ számlaszámára lehet küldeni: 11716008–20157087.

HÍD EVANGÉLIKUS MAGAZIN – Az Evangélikus Missziói Központ negyedévente megjelenő kiadványa. * 2007. 2. szám * A szerkesztőség levelezési címe: Evangélikus Missziói Központ, 1656 Budapest, Pf. 22., tel./fax: 06 1 400 3057, e-mail: evmis@lutheran.hu * Felelős szerkesztő és kiadó: Szeverényi János, 06 20 824 5463, e-mail: janos.szeverenyi@lutheran.hu * Szerkesztőbizottság: Balog Eszter, Kőhádi Dorottya, Kis Ferenc Balázs, Kovács László * Rovatvezetők: dr. Garádi Péter – Hogyan tovább, egyház?; Kovács László – Keresztyén szemmel; Bencze Imréné – Külmisszió; Hulej Enikő – Rádiómisszió; Csorba István – Énekem az Úr; Máty Erzsébet – Rejtvény * Olvasó-szerkesztő: Dankuné Tóth Éva * Korrektor: Fehér Charlotte * Szöveggondozás: Hulej Enikő * Grafikai tervezés, tördelés: Hrivnák Andrea, Perl János (Kreatív Flotta Bt.) * Nyomdai kivitelezés: Pauker Nyomdaipari Kft. * Kiadja az Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38-40., tel./fax: 06 1 400 3057, e-mail: evmis@lutheran.hu, http://misszio.lutheran.hu, számlaszám: 11716008–20157087 * HU ISSN 1787–5749 * Egy szám ára 300 Ft, előfizetési díj egy évre 1200 Ft * Megrendelhető a kiadónál. Az Evangélikus Élet hetilapban elhelyezett példányok ingyenesek. Adományokat kérünk és elfogadunk.

A 16670-ES, AKIT AZ IGAZSÁG SZABADDÁ TETT

1941 júliusának végén, az auschwitzi koncentrációs tábor 14-es blokkjából egy fogolynak sikerült megszöknie. Megtorlásul a tábor parancsnoka, Karl Fritsch tíz foglyot éhhalálra ítélt. Amikor fölolvasták a neveket, egyikük, Franciszek Gajowniczek felsírt: ha meghal, felesége és két gyermeke teljesen egyedül marad. Amikor ezt Maximilian Kolbe, ferences pap meghallotta, jelentkezett a táborparancsnoknál azzal a kéréssel, hogy magára vállalhassa a családapa helyett a halált. A parancsnok teljesítette kérését. A tíz halálraítéltet a 13-as blokk sötét-

zárkájába vezették. A zárkából mindvégig imádság és ének hallatszott, amelyet Maximilian vezetett. Bensőséges imádsággal búcsúztatott minden halottat, akiket naponta a zárkából elszállítottak. Végül a tábori hóhér ölte meg egy fenol-injekcióval. Testét, miként a többiekét, elégették.

A férfi, aki helyett Kolbe vállalta a halált, később kiszabadult és felnevelte gyermekeit. A haláltáborban rendezett évenkénti istentiszteleten mindig megjelent.

Maximilian Kolbe hősiességét és rendkívüliségét nem sza-

bad csak a halálában, abban az egy tettben látunk, amellyel szeretetből életét adta felebarátjáért. E tett következménye volt életének, mely teljes egészében az Isten és az emberek szolgálatában állt.

Amikor szívében döntött és megtette az első lépést a parancsnok felé, a világtörténelem egyik legszörnyűbb diktátora és rendszere legyőzetett. Egy szegény lengyel család sarja (apja takács, anyja bába volt), akinek gyenge fizikuma volt, sokat betegeskedett, soványan, eszköztelenül legyőzte Hitlert, aki akkor hatal-

ma csúcsán volt.

Krott, Kolbe közvetlen parancsnoka gyűlölt minden politikai foglyot, de mindenkinél jobban gyűlölte a lengyeleket és papjaikat. A rabokat abban a lágerben súlyos fatörzsek cipelésére használták. Krott, valahányszor elhaladt előtte a pap, mindig végigvert rajta. Egyik délből kikeresett egy különösen nehéz fatörzset a számára: Kolbe atya végső erőfeszítéssel vette magára, és ingadozó léptekkel indult meg vele. „Futólépés!” – ordította a parancsnok, Kolbe azonban erejét vesztve összerogyott. Krott odalépett hozzá, és csizmájával az arcába tiporva ordította: „Majd megmutatom neked, te naplopó, mi a munka!” A „naplopót” deresre fektették, és ötven botütést mértek rá. Amikor kínzója megtörölte izzadt homlokát, a páter nem mozdult többé. Csizmájukkal rugdosták le a véres testet a pocsolóba. Krott hanyagul néhány gallyat vetett a halottnak vélt fogolyra. Később rabtársai vitték be a betegszobába. És Kolbe egy hónap múlva önként odaadta az életét az éhségbunkerben. Fogvatartóitól a 16670-es számot kapta, Jézusától pedig fehér kövecskét, új névvel, „*amelyet senki sem tud, csak az, aki kapja*” (Jelenések 2, 17). A kövecskével együtt a félelem nélküli, boldog örök életet.

„*Ne féljetek azoktól, akik megölik a testet, de a lelket meg nem ölhetik.*” (Mt 10, 28a)

Szenci György

FÓKUSZBAN a félelem

MOZAIK

VELÜNK SZÜLETIK A FÉLELEM?

A fejlődépszichológusokat régóta megosztja az a kérdés, hogy mely érzelmek vannak jelen a születéskor.

Egyesek azt a nézetet vallják, mely szerint az érzelmek az elégedettség és az inség alapvető érzéséből fejlődnek ki. A további érzelmek úgy keletkeznek, hogy a csecsemő fejlődése során lehasadnak erről a

két eredeti állapotról, azaz differenciálódnak: az öröm három hónapos korban válik el az elégedettségtől, a düh és a félelem négy, illetve hat hónapos korban különül el az elégedetlenségtől.

Mások szerint a gyermekek érzelmi alapkészlettel születnek, hiszen az arckifejezések az egyén állapotának egyértelmű mutatói. Egy vizsgálat szerint már az egy hónapos babáknál különféle arckifejezéseket lehet megfigyelni: az öröm, a félelem, a düh, a meglepődés, a szomorúság és az érdeklődés egyértelmű jeleit.

Bárhogy is legyen, egy biztos: már az egész picik érzelmvilágában is ott lapul a félelem. Ezért (is) érdemes rájuk nagyon odafigyelni, hogy megfelelő nyugalmat biztosítsunk a számukra, és megvédjük őket az ijesztő, káros hatásoktól zajos és pörgő világunkban.

(Felhasznált forrás: Michael Cole-Sheila R. Cole: Fejlődéslélektan)

A FÉLELEM KREATÍVVÁ TESZ

Mi lett volna, ha a művészek nem féltek volna? Például Mozart nem írta volna meg Requiemjét, mert súlyos betegen nem félt volna a haláltól. Vagy Edvard Munch sem festette volna meg Sikoly című képét, mert nem árasztotta volna el egyfajta belső félelem a norvég, kékesfekete fjordoknál sétálgatva egy vérvörös naplementekor.

A félelmet gyakran negatív, hátráltató, visszatartó érzelmeként emlegetjük. Pontosan ezért érdemes arra figyelni, hogy ennek az ellentétje is igaz, hiszen hírességek éppen a belső küzdelmeik legyőzése által nyertek inspirációt az alkotáshoz. Érdemes magunkba tekinteni, és szembenézni kisebb-nagyobb félelmeinkkel, kiválasztani a helyes útirányt, és végül cselekedni. Ki tudja, lehet, hogy végül mi is valami maradandót alkotunk.

(Felhasznált forrás: Psychologie heute, Februar, 2007)

SÖTÉT VAN!

— Sötét van! — kiált át a gyerekszobából egyik este Ádám, aki négyéves múlt tavasszal, és nyáron visszavonhatatlanul kiöregedett a kisóvodás korosztályból.

— Igen — felelem szórakozottan vagy elhárítóan —, az a jó, hogy sötét van, legalább nyugodtan alhatsz. A bölcs érvelés azonban semmit sem ér, újabb közlés következik:

— Félek!

— Ne tréfálj! — mondom könnyedén. — Mi a csudától félnél?

— Nem tudom, mitől, csak félek! — hangzik a gyerekszobából, s erre már semmit sem tudok mondani, bölcs közhelyet sem, elnémulok, és így teljesen védtelenül ér a két felszólítás, hogy menjek át hozzá, és feküdjek mellé. (...) Töprengésre azonban nemigen marad időm, odaülök, de ma este az sem elég: — Fogjál meg! — kéri Ádám. Megfogom, átkarolom a vállát.

— Szorosan! — hangzik az újabb felszólítás. Szorosan magamhoz ölelem, és ő elégedetten tapad hozzám.

— Most jó? — súgom neki.

— Jó — válaszolja ő is súgva, és egykettőre elalszik otthagya engem nagyon is éber, megatott-megrendült állapotomban.

(Forrás: Horgas Béla — Levendél Júlia: Gyerekek között)

ELŐRE NÉZVE

Pekli Borbála a Deák Téri Evangélikus Gimnázium tizenegyedik osztályos tanulója. Négy évvel ezelőtt felejthetetlen élményben volt része egy egy hónapos nyaralás során, melyet apukájának köszönhet: Új-Zélandon 47 métert zuhant mint bungee jumper.

— Hogyan jött az ötlet, hogy ekkora hőstetre vállalkozzál?

— Apa egy évvel azelőtt ugyanott leugrott már, és az utazásunk előtt mesélt nekem Taupórol, a híres, vulkanikus eredetű szakadékról. A nyaralásunkkor elvitt oda, és megkérdezte, hogy szeretnék-e én is leugrani.

— Hogyan határozta el magad az ugrásra?

— Elég nehezen, 24 óráam volt rá. Arra gondoltam, hogy több ilyen lehetőségem nem lesz az életemben — végül döntöttem.

— Ugrásra készen mit éreztél?

— A lábam majdnem összecsuklott, a gombóc a torkomban volt. . .

— Hogyan győzted le a félelmedet az ugróhídon?

— Előre nézve megláttam, hogy messzebb vannak kicsi falvak, és a mélység helyett inkább azokat néztem. Meggyőztem magam, hogy mégis szabad leugranom, pedig minden azt diktálta bennem, hogy nem. Apa kijött az ugróhídra, amíg csak lehetett, ez is segített.

— Milyen volt zuhanni?

— Nem tudtam, mit teszek: csak becsuktam a szemem és zuhantam a mélybe. Majd arra gondoltam, hogy megtettem, és hogy a családtagjaim büszkék lesznek rám. Megmutatom a videófelvételt, jó?

A film nézése közben megfogalmazódik bennem az üzenet: ha félünk valamitől, nem szabad csak a mélybe nézni, hanem előre kell tekinteni a biztató hangokra figyelve. Így aztán lehet igazán nagyot ugrani.

A FÉLELEM FOKOZATAI:

1. Nem kerülöm, alig érint.
2. Kicsit kerülöm, észrevehető, de nem nagyon zavaró reakció.
3. El akarom kerülni, kellemetlenül érzem magam, de kibírom, ha muszáj.
4. Mindenképpen el akarom kerülni, nagyon rosszul érzem magam, leblokkolok.
5. Mindig elkerülöm, pánikba esem, és teljesen lebénulok.

” IDÉZETEK ”

„A kollektív félelem hívja életre a csordaöszönt, és hajlamos kegyetlenséget kiváltani azok felé, akiket a csorda nem ismer el tagként.” (Bertrand Russell, brit filozófus, matematikus, irodalmi Nobel-díjas — 1950; 1872-1970)

„A félelem a sötétségben növekszik; ha úgy gondolod, hogy leseledik rád valaki, akkor fordulj a fény felé.”

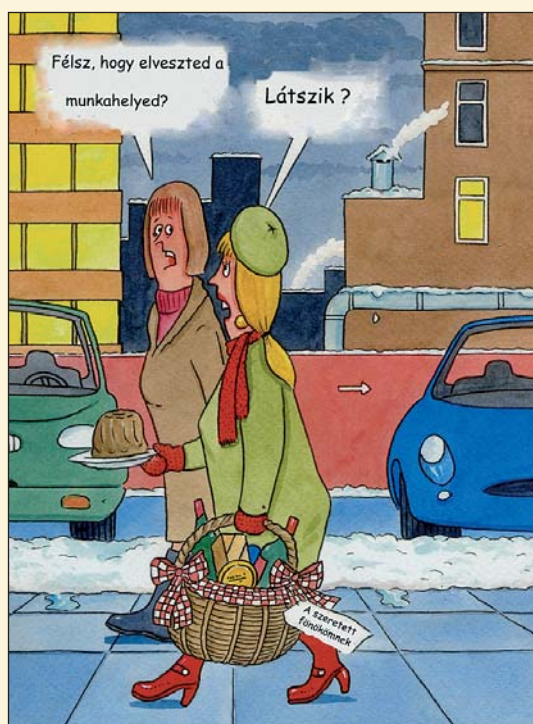
(Dorothy Thompson, amerikai újságíró, 1893-1961)

„Az aggodalom a kis dolgoknak is nagy árnyékot vetít.”

(Svéd közmondás)

„A szeretetben nincs félelem, sőt a teljes szeretet kiűzi a félelmet; mert a félelem gyötrellemmel jár, aki pedig fél, nem lett tökéletessé a szeretetben.”

(1Jn 4,18)

FAHRENHEIT 9/11

A 2004-es esztendő egyik legtöbb vitát kiváltó és legprovokatívabb filmje. A Fahrenheit 9/11-ben az Oscar-díjas rendező, Michael Moore górcső alá veszi a Bush-kormányzat reakcióját a 2001. szeptember 11-i tragikus eseményeket követően.

Sajátos humorról és a tények feltárása iránti makacssággal Moore bemutatja George W. Bush elnökségét, és ahova ez az elnökség vezetett. Megvizsgálja, hogyan és miért igyekezett Bush és belső köre a szeptember 11-ével összefüggésbe hozható

szaúdi vonatkozást elmosni annak ellenére, hogy a 19 gépeltérítőtől 15 Szaúd-Arábiából származott, és az Al Kaidát is szaúdi források támogatták. A Fahrenheit 9/11 egy olyan nemzetet mutat be, amelyet folyamatos félelemben tartanak az FBI riasztásai, és amely alapvető emberi jogokat sértő törvények elfogadásával szemben érzéketlenné vált. A zavartottság, gyanakvás és rettegés így módon előállt légkörét kihasználva a Bush-kormányzat Irak felé rohant — a Fahrenheit 9/11 a háború belső valóságába kalauzolja bennünket eddig soha sem hallott történeteket mesél el, és azt is feltárja, hogy a háború milyen szörnyű emberi áldozatokkal jár a katonák és családjaik számára.

VAN, AMIKOR ÚGY VAGYUNK ŐSZINTÉK ISTENNEL, HOGY KÖZBEN MAGUNKNAK BIZONYGATJUK A KORLÁTAINKAT, ÉS HA EZ IMÁDSÁG FORMÁJÁBAN TESSZÜK, MÉG EL IS HISSZÜK.

URAM,

Félek, hogy azok, akik evangélikusnak, katolikusnak, reformátusnak vagy más keresztyén felekezetűnek mondják magukat, annyira elmerülnek saját külsőségeikben, hogy egymásra ma holnap már nem is tudnak testvérként gondolni.

Félek, hogy a tizenéves gyermekeinket elragadja valami arctalan és elvtelen szörnyeteg, amely (aki?) most ugyan ingyen kínál bódító örömet, de később könyörtelenül és kamatostul leveri rajtuk az árát.

Félek, hogy egyszer majd eljön az a nap, amikor már csak udvariasságból hallgatnak meg engem az emberek, és ők sem fognak semmi újat mondani nekem.

Félek, hogy beteg leszek, és testi-lelki gyötördésemben csak fásultan fogom várni a véget.

Hiszem, hogy rengeteg nagyszerű beszélgetés vár rám olyanokkal, akik más felekezetűnek mondják magukat, csak segíts nekünk, hogy Rajtad keresztül kapcsolódjunk egymáshoz, és ne merüljünk el a lényegtelen dolgokban.

Hiszem, hogy a tizenévesek képesek hitben is példát mutatni nekem, hiszen ezernyi olyan kísértés közepette állnak helyt, amelyekkel még annak idején nem találkoztam, s amelyeknek a töredéke is csúnyán helybenhagyna engem.

Hiszem, hogy Te folyamatosan újjáteremtet a világot (engem is beleértve), és mindig is meg fog érinteni, amikor felfedezem a kezed nyomát.

Hiszem, hogy azért adtál nekem energiát és egészséget, hogy ezekkel Téged szolgáljalak, és amikor majd mindezek fogytán lesznek, a maradékot is meg fogod szentelni.

ÁMEN?

ÁMEN!

„NEM EMLÉKSZEM, HOGY RETTEGTEM VOLNA”

Beszélgetés Wittner Máriával

Milyen indítékkal vett részt az '56-os eseményekben?

A karmelitánál nevelkedtem, ahol sokat tanultunk a hazaszeretetről, a tisztességről és természetesen a hitről, de miután feloszlatták a rendet, állami gondozott lettem. Saját bőrömön nem tapasztaltam meg az ÁVH félelmeit, de akkoriban a kunhegyesi járási tanács begyűjtési osztályán dolgoztam gépiróként, s ott az ember megélt egyet-mást. Borzalmas érzés, amikor az ember tudja, hogy lépnie kellene, de meg van kötve keze-lába, ezért otthagytam. Munka nélkül éltem, majd pedig súlyos beteg lettem, aminek következtében nem végezhettem fizikai munkát. Ezek után már magától értetődő volt, hogy bekapcsolódtam a forradalomba. A rádiónál kezdtem, majd a Corvin köz, Práter utca, Vajdahunyad utca volt a ténykedési területünk, s ahogy visszaemlékszem, nem féltünk semmitől.

Hogyan tartóztatták le?

November 4-én megsérültem, kórházba kerültem. Amikor kiengedtek, visszamentem a Corvin közbe, de csak romokat találtam. Elindultam nyugatra, de lekapcsoltak a vonaton, melyen rajtam kívül még sok disszidens utazott. Bevittek a rendőrségre, de kiengedtek, majd 1957 nyarán teljesen váratlanul újra letartóztattak, és első fokon halálra is ítélték. Négy halálos ítélet szü-

letett ekkor, és a másodfokú tárgyalás után csak rólam vették le a kötelet. Életfogytiglant kaptam.

13 évi fogság alatt bizonyára sok rémisztő esemény történt. Felidézne egyet-kettőt?

Az egyik ilyen a tárgyaláson történt. Az egyik vádlott be tudta volna bizonyítani, hogy nem vett részt a forradalomban, de abban az időben a mentőtanúkat egyáltalán nem hallgatták meg, a hamisakat viszont annál inkább. Erre ő azt mondta, hogy nem igazságos a nép-bíróság, ezután fölállt és behúzott egyet a bírónak. A fegyőrök odarohantak, 10 perc alatt leterítették, s nem-sokára ki is végezték.

Amíg vártam a másodfokú ítéletet, nap mint nap fültanúi voltunk akasztásoknak. Naponta 7-8 akasztásra is sor került. Volt egy cellatársam, Kati, akivel több éjszakán át beszélgettünk. Őt egyik nap elvitték. Az ablakból csak a hátát láttam. Nekitámadtam az ajtónak és vertem tiszta erőből, hogy hozzák vissza. Ekkor esküdtem meg: ha egyszer kikerülök, és módom lesz rá, nem fogok hallgatni. Ma semmi mást nem teszek, csak ezt az esküt hajtom végre.

Hogyan tudta átvészelni ezeket az emberileg is megviselő szituációkat?

Nem emlékszem, hogy rettegtem vagy félttem volna. Felkészültünk a halálra, hiszen nap mint nap akasztottak. Ami-

kor kimondták a halálos ítéletet, már csak egy nap volt hátra.

Igaz, hogy a közelmúltban a pápánál járt?

Valóban. Ez volt életem leggyönyörűbb napja, életem koronája. Hímeztem neki egy zászlót az '56-osok nevében, kérve a világ magyarságára az áldást. Rávarrtam egy picit lukas zászlót a sarkába, hogy a pápa tudja, kitől kapta. Néha elgondolkodom, Isten micsoda nagy rendező. Sokszor tapasztaltam az életemben, hogy amikor kell, ott van és segít.

Életemben a szeretet a legfontosabb; ez semmi pénzzel nem ér fel. A Sátán nem szereti a szeretetet, őt a gyűlölet élteti, Istent azonban a szeretet. Ez a kettő viaskodik egymással, de tudom, hogy végül a jó győz, s a végső szót a szeretet fogja kimondani.

■ Bajkó Ferenc

A PÁNIK BETEGSÉG, KÖZELRŐL

Egy hosszú hétfője után voltunk. Négy nap pihenés gondok, bajok, munkahelyi problémák nélkül. Már lefekvéshez készülődtünk, amikor egyszer csak arra lettem figyelmes, hogy elfogyott a levegő a szobában. Nem értettem, hiszen az ajtó nyitva állt. Kiálltam az erkélyre, hátha ott jobban kapok levegőt. A helyzet egyre rosszabbá vált, erős légszomj gyötört, és hirtelen úgy éreztem, itt a vég. Most meghalok. Fölébresztettem a férjemet, aki éppen elaludt, és a levegőt kapkodva arra kértem, menjünk el sétálni, talán úgy elmúlik. Szó és hang nélkül öltözött – szeret engem –, és kimentünk az október végi enyhe éjszakába. Fél óra séta után kicsit jobb lett a helyzet, de amikor lefeküdtünk, egész testemben remegtem, a szívem dübörgött, mint egy ágyú. Nagyon rosszul voltam. Laci szorosan magához ölelt, valamikor hajnalban végül elaludtam. Az igazság az, sejtettem, mi ez, hiszen lap-

szerkesztőként már sokszor írtam-olvas-tam korunk „divatos” kórjáról, a pánikbetegségről. Másnap reggel elmentünk egy pszichiáter barátunkhoz, akinek elmeséltem a tüneteket. Jól gondoltam, pánikrohamot éltem át. Azt viszont nem tudtam, hogy ez is egyfajta depresszió. Érdekes, gondoltam, hiszen soha nem voltam levert, tartósan rosszkedvű. Kifejezetten optimista beállítottságú ember vagyok. Kaptam erős altatót, nyugtatót, egy másik gyógyszert. Három napig szinte egyfolytában aludtam. Ötödik nap visszamentem a munkahelyemre. Ekkoriban egy női lap főszerkesztőjeként dolgoztam. Másodszor vállalkoztam erre életemben – nagy hiba volt. Nem a munkával volt gondom, nagyon szerettem a feladatot, színes, sokoldalú és változatos, soha, egyetlen percre nem éreztem tehernek. Viszont mint ez kiderült, nem bírom a tartós feszültséget. Pontosabban, egy ideig igen, de aztán föllázad a szerveze-

tem. Egy vezetőnek – ezt tudja, aki már csinálta – folyamatosan sokfelé kell megfelelni. Először is a feladatnak – a példányszám nem csökkenhet –, aztán a főnököknek és végül, de nem utolsó sorban a beosztottaknak. És hát mindemellett és főként a családnak. Férjnek, gyerekeknek, szülőknek... Ráadásul afféle maximalistaként az összes szerepemben szerettem volna tökéleteset nyújtani. Hogy önmagamnak is megfelelhessenek.

Az első pánikrohamot számos további követte, és sajnos a depresszió szűrkeségét, kilátástalanságát is átéltem. Ez utóbbi betegségben hosszú évtizedekig szenvedett az édesanyám. Soha nem felejttem el, amikor tizenkét-tizenhárom évesen attól rettegtem, nem találom őt életben, amikor hazaérek az iskolából.

Istennek hála, volt erőm, hogy végre jól döntsek. Lemondtam a főszerkesztőségről, és néhány viszontagságos hónapon átvergődve kilábaltam a betegségből. Azért is naponta hálát adok, hogy édesanyámat sem gyöttri már a depresszió. Ami valóságos csoda – lenne –, ha nem tudnám pontosan, hogy a Jóisten segítségével történt így. Mami, aki most nyolcvanhárom éves, megtalálta a lelki békéjét. Képes volt magát végérvényesen és feltétel nélkül az Úrra bízni.

Nekem még van tanulnivalóm e téren. Hogy elhiggyem, átéljem, és bizonyossá váljak végre abban, amit az Ige üzen:

„Maga az Úr megy előtted, ő lesz veled. Nem hagy el téged, és nem marad el tőled. Ne félj hát, és ne rettegi!”

(5Móz 31,8)

Igyekezem.

■ Jásdi Beáta

BOLDOGSÁGFÉLELEM

A gazdaságkor a viszályra – álneve: verseny –, az önzésre, a félelemre és a rettegtetésre épül. A filmekben másodpercenként fölkoncolnak valakit – ugyanez történik a bébihorrorban a macskával. A honi politikában Orbánviktort a tolvajrablófasiszta rém, aki Auschwitzba hurcolja ellenfeleit. Jó is akad: a multi, a finom cola meg Győzike a fölntteknek, a kicsiknek dinó, azaz a sárkány az ágyikóba – no, kinek is a jelkép-állata?

A szorongás a kor alapélménye, hirdették az egzisztencialisták. De mitől is félünk? A Rossztól vagy a Jótól? A tudományos világ alapélménye az istenfélelem. Attól retteg, hogy kiderül: él az, Aki Van. Költséget nem kímélve próbálja igazolni, hogy Jó nincsen, csak körülmények, fejlődés és hasonlók, az ember nem fönről, hanem lentről, az állatból jött, az élet pedig a véletlenből, villám vágott az őslevesbe. Szakadatlanul kutatják az életet a Jupiter jéggé fagyott holdjain, a Marson, a fényévekre keringő, tán már nem is létező csillagok kísérőin.

És ha találnak életet, akkor mi derül ki? Egyedül a vizsgálat rejtett célja nem, hogy nincsen, Aki Van, hogy nincsen Valóság, Szépség, Jóság, Szeretet, Igazság. Őt a tudomány nem érdekli. Hanem aki Őt gondolataiba szőni merésze, azt menten kiüldözik a „tudománytalanságba.”

„*Boldogok, akiket az igazságért üldöznek: ők a mennyek országa.*”

Melyikünkkel történt ilyesmi? Mikor? Egyáltalán: „éhezünk és szomjazzuk az igazságot”? Félünk tőle, vagy vállaljuk érte az üldöztetést?

A nyolcadik boldogság kettős, a kilencedik is benne foglaltatik, sőt áthatol a

Hegy Beszéd szövegébe. Jézus szinte jóslásszerűen fordul a körülötte ülőkhöz meg hozzád és hozzám: „*Boldogok vagytok, ha miattam szidalmaznak és üldöznek titeket és hazudozva minden rosszat fognak rátok.*” Az Igazság miatt! Tudjuk, hogy még a keresztyénnek mondott korszakban is milyen ferde szemmel néztek sokan a Szent *Ferencekre*, Keresztes Szent *Jánosokra*, Avilai *Téré-*

zekre! A gazdaságkorban mind erősebbek az Igazságüldözések: milliók és milliók kerültek vesztőhelyre, légerekbe miatta és érte. *Ugyanis* olyan rendszerek keletkeztek, melyekben *semmi sem igaz*. Nézzünk körül a szocializmus meg a kapitalizmus hazugság-világbanokosságán! *Jézus rettenetes kihívás számukra!*

Amikor azt mondja az Úr a gazdag ifjúnak: *vedd föl a keresztedet, és kövess engem*, nem holmi életnehézségről beszél, hanem a halálos veszedelemről, ami az igazság hirdetőjét fenyegeti. A keresz-

– szeretjük feledni! – *kivégzőeszköz*. Jézus azt mondja, hogy ne attól féljünk, aki a testet megöli, hanem attól, aki a lelket is képes pokolra vetni.

A boldogság a keresztyén? A keresztyén a boldogságunk? A boldogság a pokol ellenszere?

*

Tanítók vagyunk, orvosok, parasztok, igazgatók, kalauzok. De van-e hivatásunk? Alighogy elsorolta Jézus a nyolc boldogságot, hivatásunkat is rögtön megnevezte: „*Ti vagytok a föld sója.*” A boldogságokat megtanultuk, bennünk vannak, mint szőlővesszőkben. A szőlővessző nem tarthatja magában a gyümölcsét. Hivatásunk az, hogy a világot boldogsággal sózzuk meg, mert ez hiányzik belőle. Hazugság, gumibot, bank és szén-dioxid van elég, de a félelem ellenszerei, a szeretet békéje, az irgalom, a tiszta szív, az igazság hiánycikk. A villanyfény csillogása eltakarja a Valóság világosságát.

Lukács nyelvvel mondja ránk Jézus azt, amit őrla tudunk meg János evangéliumában: „*ti vagytok a világ világossága*”. Vagyis én: ugyanaz a dolgom, mint Őneki, ha merek a föld sója lenni. Nem prédikálnom kell, hanem *boldognak kell lenni, az ő vonásait viselni* napjainkban, az *Antikrisztus idejében*.

Ezért világos az ellenségszeretet parancsa: „*szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót haragosaikkal, áldjátok átkozóikat és imádkozzatok rágalmozítóikért.*” Legyünk hálások nekik, mert megkönnyítik utunkat az Országba!

Ha Isten velünk, ki ellenünk?

■ Csákó Gábor

FÉLELEM A NEMZETKÖZI POLITIKÁBAN

Az elmúlt években sok szó esett arról, mi is történt valójában 2001. szeptember 11-én. A New York-i ikertornyok lerombolása, az egyenes adásban közvetített, minden képzeletet felülmúló borzalom mélyen beivódott mindazok emlékezetébe, akik látták a képeket. Nekem ez a nap azért is emlékezetes, mert a korszakos jelentőségű terrorcselekmény napján avattuk fel Magyarorszag új berlini nagykövetségét Berlinben, a Brandenburgi Kapu tözsomszéd-ságában. Azért ezen a napon, mert 12 évvel korábban ekkor nyílt meg a határ a hazánkban táborot vert keletnémet állampolgárok előtt. A nap, mely a politikai félelem és félelemkeltés elmúltára való örömteli emlékezés napja kellett volna, hogy legyen, európai idő szerint délután háromnegyed háromkor egy egészen új típusú félelem napjává lett. A magas rangú politikusokat olyan vészfordatókönyvek alapján kellett biztonságba helyezni, melyről már mindenki azt hitte, sosem kell leporolni őket. Fukuyama professzor fejtegetései a történelem végéről egy szempillantás

alatt érvénytelenné váltak, publicisták kedvenc idézetei Kant örök békéjéről visszakerültek a nagy filozófus gyűjteményes köteteibe.

A második világháborút követő évtizedek kulcsfogalma a stabilitás volt, mely a győztes hatalmak által Jaltában kialakított erőviszonyok megőrzését célozta. A stabilitás a biztonság szinonimájává, így egyfajta önértékké vált, minek következtében a nemzetközi közösség sok esetben szemet hunyt a stabilitás letéteményeseinek törvénysértései felett. Bármily furcsa, a nyolcvanas évek közepén még a német szociáldemokraták is önmérsékletre intették a magyar pártvezetőket, mondván, hogy a Szovjetunió kritikája veszélyezteti a stabilitást. A stabilitás a hidegháború kezdete óta csak félelemkeltéssel volt fenntartható. A fegyverkezési versenyben elpazarolt százmilliárdok parlamenti indoklása – már ahol erre szükség volt – mindig a stabilitás iránti aggodalom, az összecsapástól való félelem érvrendszerét használta. „Jobb félni, mint megijedni” – tartja a mondás, melynek igazságtartalmát politikai szempontból úgy módosíthatjuk, hogy még rosszabb megijedni, mint félni, hiszen a félelem és a félelemkeltés a politikában is gondolkodásra, védekezésre, cselekvésre motiváló erő. Mint 2001. szeptember 11-én átélhettük, a felkészülés a félelem híján elmaradt, jött is az ijedtség. Németországban kiderült, hogy míg a belbiztonság védelmezői a fasiszta csoportok államellenes tevékenységét figyelték, a multikultu-

rális társadalom gyakran hamis illúziójának hasznélvezőiként Hamburgban élő arabok az évszázad terrorcselekményét készítették elő. Úgy tűnhet tehát, hogy a nemzetközi politika szereplőinek sokfélesége, s ennek következtében kiszámíthatatlansága okán a félelem vagy – enyhébben fogalmazva – a gyanakvás a békés többség érdekeit szolgálja.

Nem véletlen azonban, hogy az elmúlt évek politológiai irodalmában egy olyan fogalom válik dominánssá, mely korábban messze nem bírt ekkora jelentőséggel, ez pedig a bizalom. A nemzetközi politikában éppúgy, mint a lokális egységekben a valódi bizalom tehermentesítheti a gondolkodást, olyan energiákat szabadíthat fel, melyek a jelenleginél még sokkal nagyobb, mindnyájunkat, félt és félelemkeltőt egyaránt érintő problémák megoldásához szükségesek.

■ *Próhle Gergely*

1965-ben született Budapesten, bölcsészeti és nemzetközi tanulmányok után a Neumann Alapítvány magyarországi vezetője. 1998-tól vezető köztisztviselő, 2000-tól 2005-ig nagykövet Berlinben, majd Bernben.

Taxaly óta egy stratégiai tanácsadó cég munkatársa, az Evangélikus Egyház országos felügyelője. Nős, négy gyermek apja.

A GONDVISELŐ FÉLELEMRŐL

Kányádi Sándor egyik versében döbbenetes módon ábrázolja a félelem különös, kettős természetét: „valaki jár a fák hegyén / ki gyújtja s oltja csillagod / csak az nem fél kit a remény / már végképp magára hagyott // én félek még reménykedem / ez a megtartó irgalom / a gondviselő félelem / kísért eddigi utamon”.

Félelem – már maga a szó is sötét, komor, fenyegető. A félelem kiszolgáltatottság és védtelenség; létbizonytalanságot, válsághelyzetet jelez. A költő azonban, amikor visszatekint életére, arra jut, hogy ennek a szorongató érzésnek, ennek a félsznek, frásznak, aggálynak és rémületnek furcsamód mégiscsak van valami értelme. De vajon milyen a gondviselő félelem? Miért lehet egyáltalán ezzel a jelzővel illetni?

A magyar szó többet is elárul nekünk a dolog természetéről. „Fél – elem” azt jelenti: nem egész, csupán rész. Amikor félünk, nem vagyunk egész(séges)ek és teljesek; hiányzik a másik fél, ami kiegészíthet, éppé tehet. Ha félünk, lényegében ezt a hiányt érezzük mindannyian – tudva vagy tudatlanul. A félelem ébren tartja bennünk töredékességünkről való belső tudásunkat, figyelmeztet emberlétünk hatáira. Megvédhet minket veszélyes helyzetekben, megálljt parancsol, ha elbizakodottan, vakmerőn fognánk neki valami bizonytalan kimenetelű vagy egyenesen ártalmas cselekedetnek.

A lelkiismeret és a félelem közeli rokonságban vannak egymással. A félelem, a szorongás korlátoz, így hasznos és jó eszköz lehet arra, hogy emberek lehessünk és maradhassunk. Innen azonban még egy lépéssel tovább kell men-

nünk ahhoz, hogy valóban „gondviselő” félelemről beszélhessünk.

Az istenfélelem az a jelenség és tapasztalat, amelyben a legteljesebben és legvilágosabban mutatkozik meg a félelem gondviselő volta. Minden kor embere találkozott és találkozik ma is valamilyen módon, egészen személyesen a numinó-zussal, a Félelmetesen Szenttel. Lehet, hogy egy pillanat műve az egész – az emberbe belehasító felismerés nyomán születik meg a bizonyosság: Láttam, megéreztem Istent! Jelenlétéből, hatalmából, fenségéből megsejthettem valamit! Lehet azonban fokozatos ráébredés, folyamatos történés is, ami tudatosan megélt tapasztalattá s végül életgyakorlattá formálódik.

Istennel való viszonyunkban érezzük legvalóságosabban fél-elem voltunkat, töredékességünket; sokkal élesebben, mint a hétköznapi földi történések,

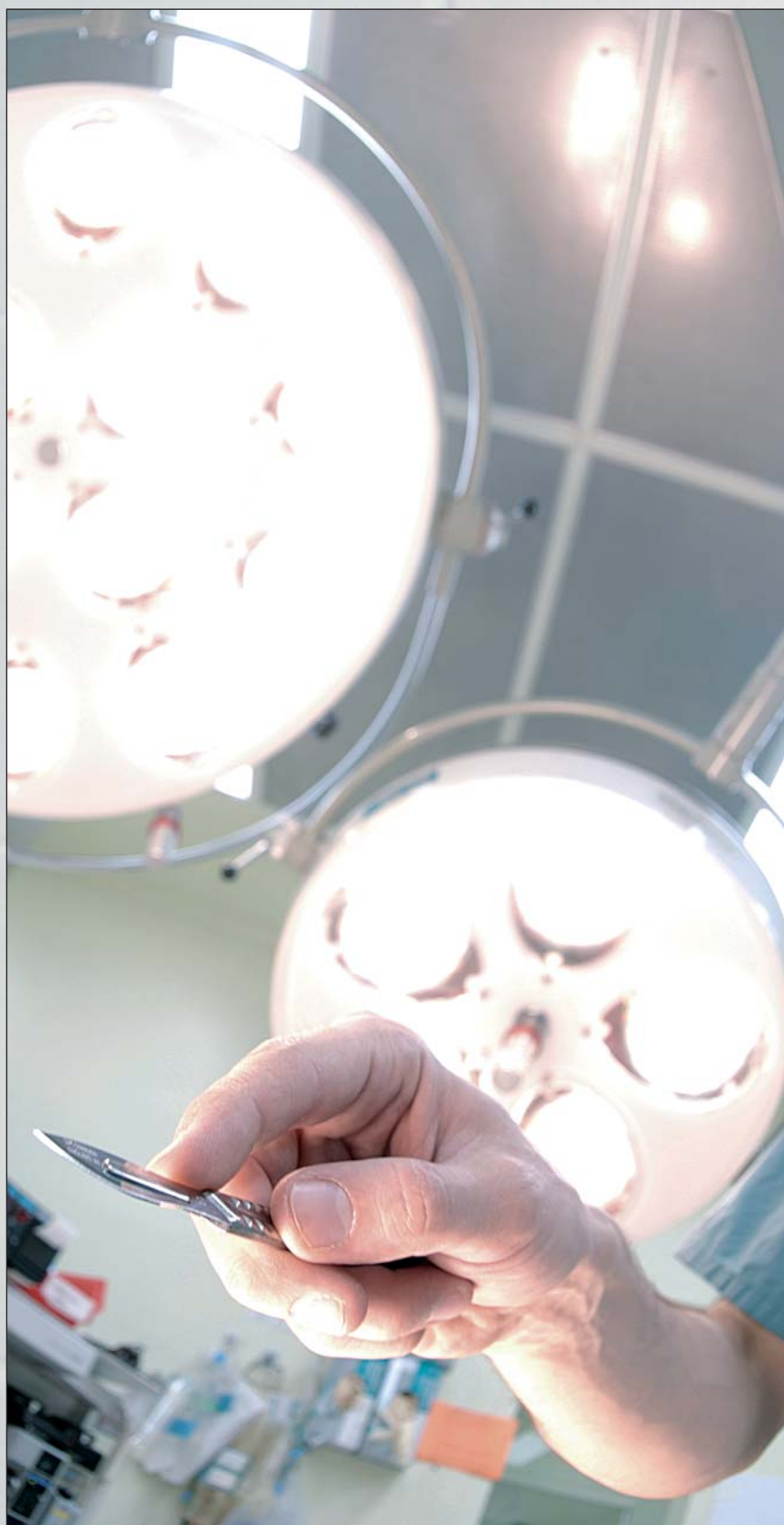
jelenségek világában. Amikor tiszteletteljes félelemmel tekintünk rá, a Magaságosra, a Mindenhatóra, azt fejezzük ki, hogy egészen rá vagyunk utalva, csak ő tehet teljessé mindnyájunkat. Ő a hiányzó fél, ő töröttségünk helyreállítója. Ő maga épségünk reménye, a megtartó nagy irgalom.

Az istenfélelem tisztelettel teljes szeretetet jelent, alázatos ráhagyatkozást a végtelenül Nagyobb, Hatalmasabb erejére. Az istenfélelem lemondás hiú, önáltató szerepeinkről, hamis és önző céljainkról azért, hogy mégis, igazán teljesekek lehessünk – „fél-elem”-ekként Istentől „egésszé szeretve”.

Mert „valaki jár a fák hegyén / mondják úr minden porszemen / mondják hogy maga a remény / mondják maga a félelem”.

■ Varga Gyöngyi

FÉLELEM A TRA

Dr. Cserhádi Péter PhD adjunktus, baleseti sebész, az Országos Baleseti és Sürgősségi Intézet (OBSI) traumatológusa. Neve nem ismeretlen a HÍD Magazin olvasói előtt sem, a leendő evangélikus kórház ügyében végzett szakmai munkájáról pedig az Evangélikus Élet rendszeresen beszámol. Orvosi pályája során sokszor találkozik súlyos balesetek sérültjeivel, akikre életmentő műtét vár. Hirtelen és felkészületlenül kerülnek a traumatológus elé e betegek, rendszerint drámai testi-lelki állapotban. A félelem milyen stációival találkozik, s hogyan kezeli hívó evangélikusként ezeket a beteg, a hozzátartozók, s bizony az orvos számára is megrázó eseteket – tettük fel a kérdést.

A félelem, az ijedtség megnyilvánulásai fokozottan tapasztalhatók a traumatológiára kerülő betegek esetében, hiszen egy hirtelen, váratlan baleset következtében sérülnek meg súlyosan, életveszélyesen, pl. munkahelyen vagy közlekedési balesetben. Felkészületlenül éri őket, szinte egyik pillanatról a másikra. Orvosi szakkifejezéssel sokkos állapotban vannak. Ennek két fajtája van: a pszichés és a szomatikus, aminek testi, organikus tünetei vannak (alacsony vérnyomás, keringési elégtelenség). Egészen más helyzet az, amikor valakire tervezett (elektív) műtét vár, azaz módja van lelkileg is felkészülni, nem maradnak körülötte elvarratlan szálak. A család, a keresztyén közösség is sokat segíthet a krónikus betegek műtét előtti félelmeinek oldásában. **Hogyan lehet a betegek félelmét csökkenteni? Van-e valamilyen kiala-**

UMATOLÓGIÁN

kult rutin, ahogyan a betegeket néhány szóval megnyugtatja, bátorítja, vagy erre nincs is lehetőség, mert maga az orvosi beavatkozás, az életmentés köti le ilyenkor az orvost, a műtősök teljes figyelmét?

Legfontosabbnak s egyben a beteg számára talán a legmegnyugtatóbbnak az informálást tartom. Mindvégig igyekszem tájékoztatni arról, mi miért történik vele, elmagyarázom, milyen beavatkozáson esik át éppen, illetve mit fog érezni: szúrást, fájdalmat, zsidbaddást stb. Azt tapasztalom, hogy ez az esetek 50-60%-ában oldja, csökkenti a félelmet. Jelentős mértékben segít a szorongás leküzdésében a kommunikáció. Ha bármit kérdez a beteg (már ha olyan állapotban van, hogy tud beszélni az orvossal), akkor válaszolok rá, elmondom neki az alapvető információkat a saját állapotáról, a rá váró kezelés részleteiről. A diagnózist és a terápiát minden betegnek joga van tudni, rendkívül fontosnak tartom az orvos-beteg kapcsolat szempontjából a teljes körű, korrekt felvilágosítást. Még egy baleseti osztályon, a kapkodás zűrzavarában is oda kell erre figyelni! Amint arra is súlyt helyezek, hogy a baleset következményeiről (feltehetően mikor állhat munkába, milyen maradandó sérülései lesznek) is tájékoztassam. Persze, minden eset más. Nincs kialakult rutin, mindig a másik személyiségét figyelembe véve próbálok lelkileg is segíteni, sőt, sokszor improvizálva, hogy ne érezze azt, magára van hagyva, mert van mellette valaki, aki segít, akiben bízhat.

Van-e olyan története, amelyet megosztana velünk?

Keresztyén orvosok találkozóján mesél-

Dr. Cserhádi Péter

te egy orvos, hogy rokonát, egy autóbaleset súlyos sérültjét látták el a mi sokk-talanítóknban. Mikor magához tért, a vizsgáló idegsebész kollégám így szólt hozzá: Akkor most mondjuk el az Úrtól tanult imádságot azért, hogy túlélte ezt a balesetet! És elmondták együtt. Nos, így kezdődött a kezelése... De azt is látom, mennyit jelent, ha keresztyén testvéreket kezelek, akikről kölcsönösen tudjuk egymásról, ki hova kapaszkodik, milyen jézusi erőforrásból merít, legyen akár orvos vagy beteg.

Egy másik történetem egy combnyaktörés miatt halasztott ellátásra váró beteggel esett meg. Napokon át nem tudtuk meggyőzni az idős, szorongó nénit a műtét szükségességéről. Végül megkérdezte, ki fogja majd operálni. Mondtuk neki a kolléga nevét. Felcsillant a szeme: Ő az, akinek a kereszt van a nyakában? – Igen. – Akkor beleegyezem... Kedves, megható, ahogyan a betegek saját maguk is megtalálják a kapaszkodókat...

A hozzátartozókkal, akiket szintén megvisel egy traumás eset, mi a teendő? Hogyan lehet az ő félelmeiket csökkenteni?

Talán ez a legnehezebb. Diszkóbaleset áldozatait, halottak, súlyos sérültek. Csupa fiatal. Mit mondjunk a családnak? Sokszor a bűntudat, az önvád, a kompenzálás munkál bennük, az, hogy miért történt? Nincs előzmény, nincs felkészülési lehetőség az ő számukra sem. Ilyenkor is a legfontosabb, hogy partnernek tekintsük a beteget és a családot egyaránt. El kell mindent mondani, mert az információadás olyan alap, amelyre építeni lehet. A félelem oldásának leghatékonyabb módja. Az egészségügy sokszor a gyermek pozíciójában tartja a beteget. Ez nem helyes, nem méltó magatartás.

Az operáló orvos is fél akkor, amikor az élet-halál mezsgyéjén kell helyt állnia a műtőben, életet mentenie egy-egy döntésével?

Igen, saját félelmeinket is le kell győzni, magunkat is meg kell erősíteni. Nagyszerű érzés az, amikor az ember azzal a tudattal lép ki a műtőből, hogy ami történt, tehát, hogy sikerült a műtét, nem saját erőből volt. Hálaadásra indít, mert fokozottan átélem az Isten nekem adott erejét, szeretetét.

■ Kóhádi Dóra

MEGHALOK ÉN IS?

Polcz Alaine, a világhírű író-pszichológus, thanatológus, a hospice-mozgalom egyik megalapítója. Munkásságáért a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje kitüntetést is megkapta. Könyveinek nagy része a halálhoz, gyászhoz kapcsolódó félelemről és annak kezeléséről szól. MEGHALOK ÉN IS? című könyvét idézzük fel néhány gondolat erejéig.

Az, ahogyan az emberek a halálhoz viszonyulnak, mindig az adott társadalom élet-halál felfogásának a vetülete. A középkorban az élet a közösség részvételével zajlott, így a születés és a halál is. A környezet elvárta, hogy ezeket méltósággal, bele nyugvással fogadják. A sors és a halál Isten kezében van, az Ő döntése.

A mai civilizált társadalomban a gyermekek halálélménye ellentmondásos. A valóságban nem találkoznak vele, többnyire a temetésre sem viszik el őket. Ugyanakkor a tévében naponta

hallják, hányan halnak meg baleset vagy bűntény következtében. A halál, a gyász elhalványul, az áldozatnak nincs személyisége. A krimikben nem a miéért az érdekes, hanem a hogyan. Olyan halottat, aki békésen halt meg, soha nem látnak. A természetes halál és magyarázata kiiktatódik a gyermek életéből.

Ha a szülők gyászuikkal elzárkóznak, titkolóznak, esetleg hazudnak (a nagy elutazott), nem adnak magyarázatot, az elősegíti, hogy megjelenjen a félelem.

Az, hogy a felnőttek nem válaszolnak, azért van, mert ők maguk is félnek, egymás között is kerülnek a témát, a halál „tabu”. Az, hogy a gyermek úgysem érti, tévhit. Életünk kezdetén nem a logika, hanem a képek és érzelmek nyelvén beszélünk. Ezen a nyelven a gyermekek nagyon is értenek.

Kérdéseikre nyugodtan és őszintén kell válaszolni. Nem magyarázkodni, hanem tényszerűen közölni a valóságot. Fontos, hogy a gyermek elfogadja, hogy nincs kibúvó, hazug ígéretetés, mindenkinek meg kell halnia.

Mi a halálfélelem? Közmegegyezéssel valamit értünk alatta, de részleteiben megmagyarázni nehéz. Legfontosabb összetevője a szeparációs félelem és ezzel párhuzamosan a sérüléstől és büntetéstől való félelem. Mindig szerepel a szorongás, ami a félelem tárgy nélküli, alakatlan formája. A félelem segítségül hívja a tagadást és az elfojtást. Amíg szerepet játszunk a gyermek előtt, ő visszajátszik nekünk, és végső soron saját viselkedésünk tükröződik rajta. De ez nem segít neki, csak annyit lát, hogy erről nem beszélünk. A titok még a nem súlyos problémákat is súlyossá teszi. A gyermek halálfélelmét, a halálról való beszélgetést nem szabad visszautasítani. Egészséges gyermeknél ezt könnyen el lehet odázni, háttérbe lehet szorítani, de a beteg gyermeknél égetővé válik, mert korunkra – úgy tűnik – a fokozott halálfélelem a jellemző. A szülők félelme indukálja a szorongást, a környezet magatartása pedig csak fokozza. A félelem okozta feszültséget a gyermek nehezebben tudja magányosan elviselni, mint a felnőtt. Ezért közölni próbálja, társat keres félelmében, és segítséget kér. Ha kimondhatja, és valaki megfelelően fogadja, az már önmagában megkönnyítené ennek a súlyos problémának az elviselését.

A visszautasított, halálfélelmével magára hagyott gyermek heves indulatkitörésekkel vagy apatikusan fogadja a halált, de az is előfordul, hogy a felnőttek félelmét felismerve – őket kímélve – optimizmust játszik.

Sokszor az orvosok is hátrítanak, mert kudareként élik meg, hogy nem tudnak meggyógyítani egy gyermeket. A nővérek, akik közel kerülnek a gyermekhez, az empátia és a saját fel nem dolgozott halálfélelmük miatt szintén hátrítanak. A mások halálfélelméhez való viszonyulást döntően befolyásolja a saját, fel

nem dolgozott halálfélelem. E nélkül pedig nem lehet másoknak válaszolni. A vallásos hit gyengülésével előtört a haláltól való félelem, így a halál tabuvá vált. Amíg az ember saját halálától fél, mindennemű haláltól és haldoklótól fél. Ha félelemmel közeledünk a súlyos beteghez, akár felnőtt vagy gyermek, nem tudunk neki segíteni. Hazu-

dunk, hamis szerepet játszunk, ők pedig átlátnak rajtunk, és elfogadják a gyávaságból és tehetetlenségből származó játékszabályainkat, és tehetetlenségből vagy tapintatból visszajátsszanak nekünk, és magukra maradnak félelmükkel.

Gondoljuk végig saját, halállal kapcsolatos élményeinket! Tisztázzuk, mi az,

amitől félünk, és mi az, amit elfogadunk! Melyek azok az emlékek, amik megakadályozzák, hogy szabadon gondolkodjunk a halálról? Gondoljuk végig, mi a halál lényege, mi az, amitől valóban félnünk kellene! Ettől persze még nem fog eltűnni a félelmünk, de képesek leszünk beszélgetni róla. A saját halálfélelmünk leküzdése után pedig alkalmassá válunk arra, hogy lelki segítséget nyújtsunk súlyos betegeknek. Nyugodtan végig tudjuk hallgatni, el tudjuk ismerni félelme jogosságát, és ezután jöhet a megnyugtató racionalis fedezettel vagy érzelmi, esetleg metakommunikatív szinten – ahogy a helyzet kívánja. A gyermeket a mennyország gondolata megnyugtatta, segít elfogadni a halált.

Nem lehet azonban kényszeríteni sem a beteget, sem a hozzátartozót a szembenézésre, amikor erre még nem kész. Olyan erős lehet az elhárítás, hogy szélsőséges indulatokat, gyűlöletet válthattunk ki a túl korai szembesítéssel. Együtt kell lenni a szenvedővel, segíteni a felismerés és elfogadás folyamatát úgy, hogy reményt sugárzunk.

Kiindulópont lehet, hogy a gyermek kérdéseire csak azt mondjuk, amit magunk is hiszünk. Ez az autentikus, hiteles magatartás. Ennek van ereje. Fontos, hogy amit mondunk, összhangban legyen a tetteinkkel. Nehéz, mert első sorban önmagunkkal kell őszintének lennünk. A gondolat, a szó és a tett azonossága egész személyiségünket, énünk legmélyét érinti. Saját halálviszonyunk tisztázása egyúttal az élethez való viszony tisztázása is. Ha élet-halál szempontjából nézzük életünket, másként kezeljük pl. az anyagiakat. A birtoklás már nem lehet cél, hiszen minden csak eszköz, ami átmegy a kezünkön. Bölcs dolog, ha gyermekeinknek megtanítjuk a veszteségek elviselését.

■ A. L.

NE SZÉGYELLJÜK

Interjú dr. Bajtsi Miklós pszichiáterrel

A statisztikai adatok alapján úgy tűnik, nagy az érdeklődés a horrorfilmek és a rémregények iránt. Milyen lélektani oka van annak, hogy az emberek szeretnek rettegni?

Világunk értékrendjében egyre fontosabbá válik, hogy érezzük jól magunkat. Ennek egyik megvalósítási lehetősége a különböző élmények, izgalmak átélése, egyes esetekben azok hajszolása és a félelem megtapasztalása. Ezt a rémregények és horrorfilmek kontrollálható formában biztosítják. Azért mondom ezeket kontrollálhatónak, mert a könyvet bármikor letehetem, a tévét bármikor kikapcsolhatom, legalábbis addig, amíg nem válok függővé az élmény átélésétől. Lehetne persze más példákat is említeni, mint például a bungee jumpingot.

Vannak-e a félelemnek fokozatai?

Természetesen erősségétől függően félelmeink nem egyformák. Én azonban inkább a megfogható októl való *félelem* és a nem feltétlenül ismert tényezők

miatt kialakuló *szorongás* közötti különbséget hangsúlyoznám. Ez utóbbi nehezebben kezelhető, így nagyobb problémát okoz. Egy bizonyos mértékű szorongással még képesek vagyunk együtt élni, de egy határon túl már akadályoz mindennapi életvitelünkben, szűkíti élet- és kapcsolati terünket. Vannak olyan betegek, akiknél ez már elementáris mértékűvé válik, és ágyhoz köti őket, szinte moccanni sem mernek.

Van-e különbség egy gyermek és egy felnőtt félelemérzése között?

Maga az érzés nem különbözik. Több félelemmel, szorongással küzdenek ugyanakkor a gyermekek, s ez több dologból adódik. Szerepet játszik benne például az, hogy ők kiszolgáltatottabbak, hisz nem képesek még önmagukról gondoskodni. Emellett kevésbé ismerik világunk működését, s az ismeretlentől mindannyian jobban tartunk. Különbség van ugyanakkor gyermek és felnőtt között a félelem megjelenésében is. A gyermekeknél gyakran sokkal kevésbé szembetűnő, hogy valamitől félnek, szoronganak, nem tudják félelmeiket szóban jól megfogalmazni, és arról sem tudnak, hogy ez egy bizonyos mértéken túl nem természetes állapot.

Van-e különbség egy hívő és egy nem hívő ember félelemérzése, illetve annak kezelése között?

A félelemérzés jellege – úgy gondolom – nem más hívő és nem hívő emberek között. Még csak azt sem lehet mondani, hogy hívők között ritkábban alakul ki. Különbség inkább abban lehet,

hogy mennyire tudják azt kezelni. A hívő ember, amikor félelmeire megoldást keres, élhet az Isten által nyújtott lehetőséggel. János apostol így fogalmaz levelében: „...*aki fél, nem lett teljes a szeretetben*” (1Jn 4,18). Ebben a gondolatban az jelenik meg, hogy aki hiszi és átéli Isten szeretetét, várhatóan jobban tudja kezelni félelmeit.

Milyen pozitív hatása lehet a félelemnek?

Valóban fontos elmondani a félelemről, hogy hatása nem kizárólag negatív. Alapvetően van egy veszélyt jelző funkciója. Gondoljunk például arra, hogy kiállunk egy mély szakadék szélére egy olyan helyen, ahol nincs korlát. Mit érzünk? Félnünk. Itt a félelem attól véd bennünket, hogy lezuhanjunk.

Hasonlóan védő funkciója van annak a szorongásnak is, amit Isten jelenlétének hiánya és az ebből fakadó biztonsághiány okoz. Ez az egzisztenciális szorongás azt jelzi, hogy valami fontos, az Istennel való kapcsolat hiányzik az ember életéből. Tehát ez a szorongás Isten felé vonja az embert.

Mikor válik kórossá? Milyen jelei vannak?

Akkor válik kórossá, ha jelentős mértékben korlátozza, beszűkíti életterünket, életvitelünket, és mindennapi életünk folytatását erősen akadályozza, működésünket rontja.

A szorongásnak szinte minden esetben háromféle tünete lehet. Egyrészt a szubjektív, lelki panasz, amit érzünk, a félelemérzés, szorongás és az ezzel gyakran járó negatív érzések, elke-

FÉLELMEINKET!

seredés. Másrészt gyakran tapasztalunk különböző testi tüneteket is, mint pl. izzadás, remegés, gyors és erős szívverés, fulladás, hányinger, puffadás, hasmenés, gyakori vagy kényszerítő jellegű vizelés, a szexuális működések különböző zavarai, fáradtság, gyors kifáradás, különböző izomfájdalmak (hátfájás, fejfájás), ezenkívül zsibbadás vagy szédülés is előfordulhat. A harmadik nagyobb tünetcsoport a magatartásunkban, viselkedésünkben jelenik meg. Ilyenek a nyugtalanság, mehetnék, ingerlékenység, türelmetlenség, vagy akár tüskésség, ellenségesség, illetve bizonyos szorongáskeltő élethelyzetek elkerülése.

Hogyan lehet megszabadulni a beteges félelemtől? Hogyan segíthetünk, ha ismerősünkön látjuk a riasztó jeleket?

Amikor a szorongás eléri a betegség szintjét, mindenképpen lelkigondozóhoz, pszichológushoz, pszichiáterhez vagy más orvoshoz kell vele fordulni. Fontos, hogy ezt ne halogassuk, minél előbb tegyük meg! Minél korábban el-

kezdjük kezelni, annál könnyebb a megoldása. Átmenetileg segítséget nyújthatnak bizonyos gyógyszerek, ezek alkalmazásától nem kell félnünk, mert ma már nagyon modern, kedvező terápiás tulajdonságokkal bíró szerek állnak rendelkezésünkre. Ezeket lelki gondozással, lelki terápiával kombinálva érhetjük el a legjobb eredményeket. Enyhébb esetekben elegendő lehet a lelkigondozás, illetve a beszélgetős lelki terápia is.

Az Ön személyes életében milyen szerepe van a félelemnek?

Egyszer egy kardiológus kolléganőm mesélte, hogy egy pszichiátertől azt hallotta, hogy a pszichiáter sohasem szorong. Ezzel szemben a kardiológus – tette hozzá – gyakran erősen is, különösen, ha egy szívmegeállást kell újra megindítani. Bár én még nem voltam ilyen helyzetben, mégis sok olyan alkalmat fel tudok idézni, amikor félttem vagy szorongtam. Saját életemben na-

gyon fontos szerepet játszik a szorongás, mert jelzi a határaitam, és ugyanakkor Isten felé visz. Segít abban, hogy ne akarjak az életben olyan dolgok felett kontrollt gyakorolni, amelyek felett nem tudok, hanem bízzam Istenre ezeket, és figyeljek arra, mire akar figyelmeztetni ezeken keresztül. A szorongás sokszor segített már abban, hogy Istenhez közelebb kerüljek.

Arra biztatok hát mindenkit, hogy ne szégyelljük félelmeinket, beszéljünk azokról egymással, és kérjük Istent, hogy segítsen megérteni, mire akar tanítani, hova akar eljuttatni azok segítségével.

„A szeretetben nincsen félelem, sőt a teljes szeretet kiűzi a félelmet; mert a félelem gyötrellemmel jár: aki pedig fél, nem lett teljessé a szeretetben.” (1Jn 4,18)

■ Hulej Enikő

A HALÁLFÉL FELDOLGOZ

M iért félünk a haláltól?

Egy rettenetesen meleg augusztusi éjjelen álmodta alig húszévesen: Megdöbbenve látta maga körül zokogva síró szüleit, s nem értett semmit. Szólni akart hozzájuk, hogy megtudakolja a nagy bánat okát, s fokozódó rémülettel érzekelte, hogy bár ő szüleihez kedvesen, vigasztalva beszél, de ők mintha nem is hallanák szavát. Majd elképedve jött rá – álmában –, tényleg nincs abban a helyzetben, hogy bármit is közöljön. Halott vagyok – s előbb csodálkozva érzekelte a furcsa helyzetet, a kommunikáció lehetetlenségét, majd kétségbeesve látta, hogy koporsóba teszik, s hallani vélte a kalapács kegyetlen koppanását a koporsószögek fején, és lezárt koporsó imbolygó mozgását érzékelve tudta, hogy már eresztik is le a sír nyitott száján. Ekkor felüvöltött álmában, és felébredt. Ám a borzalom még csak ezután következett. Az álom okozta kín keservében megfordult az ágyban, s a sötétben nem érzekelte, hogy a lefekvéshez képest fordítva fekszik. S szabadulni szeretett volna a megrendítő helyzetből, és az éber állapot emlékeként fel akart kelni, de ekkor – az éjjel sötétjében – a falnak ütközött, és hirtelen azt hitte, mégsem álom volt az egész, hanem valóban eltemették. Ekkor már éberen ordított fel, de végre észrevette a fatális tévedést.

Minden ízében reszketve hagyta el a

ELEM ÁSA

fekhelyét, és csak a csillagos ég végtelenét látva kezdett el hálát adni Istennek az életért. De ettől kezdve nagyon sokat gondolt a halálra. Mi volt ez a rettenetes félelem? Keresni kezdte a titkok titkának megfejtését, és minél többet foglalkozott vele, annál inkább rájött: emberi okoskodásra nem számíthat. Eleinte szimpatikus volt neki egy görög bölcsethetvenkedő okoskodása, de lassan rájött, hogy csak logikai bukfenc az egész, és megoldást nem ad. A görögök egyik bölcselője ugyanis úgy okoskodott, hogy azért nem kell törődni a halállal, mert amíg mi itt vagyunk, nincs itt a halál, s ha majd a halál eljön, akkor már mi nem leszünk itt, azaz nem találkozunk vele. Csakhogy világossá vált előtte a mulandóságból fakadó, gyászformát öltő halál jelenléte, s az a tény, hogy minden pillanatban közelebb kerülünk a halál valóságához.

Miért félünk a haláltól? Mert elemmentáris erejű ellenségünk! Mert létünket és szereteteink létét aknázza alá változtatás nélkül, s elkerülhetetlen, s magában rejt – tudattalanul is – a végső elszámolás veszedelmét, vagyis azt, amit mi, keresztyének utolsó ítéletnek nevezünk.

Újabban divattá vált egy nagyon okosnak látszó kitérő a halálfélelem elől: egyesek azt kezdték mondogatni, hogy végső soron nem is a haláltól félnek, hanem a meghalás rettenetétől, az agónia szörnyűségétől, az értelmetlen és

kilátástalan szenvedéstől, az elember-telenedéstől, a magánytól s hasonlóktól. Van ebben az állításban természetesen igazság, de legvégső soron nem ez a fő ok. Különösen azóta nem, hogy a kutató orvostudománynak köszönhetően rendelkezésünkre állnak a legeslegjobb fájdalomcsillapítók, s mindenkinek joga van ahhoz, hogy részesüljön benne. Még akkor sem ez a legfőbb ok, ha és amennyiben – értelmetlenül – mesterségesen nyújtják meg gyógyszeresen az agóniát.

Legyőzhetjük-e a halálfélelmet?

A halálfélelmet nem legyőzni kell, hanem hívő értelemmel feldolgozni! A halál Isten nélkül az értelmetlen semmibe visz. S régi mondás: ha valaminek a vége értelmetlen, akkor a közepe és az eleje is az. Márpedig az ember legnagyobb igénye, hogy a léte, élete, szenvedése, küzdelme mégis értelmes legyen. Kell valami cél, jelentés, remény, értelem – e nélkül minden csak borzalom marad. A keresztyén hit óriási ereje az, hogy halálértelmezése páratlan vigasztalást kínál.

Vigaszunk az Úr Jézus Krisztus szava: „Jézus ekkor ezt mondta neki: „*Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbenem, ha meghal is, él.*” (Jn 11,25) Jézus Krisztus legyőzte a halált, nekünk pedig megadtott, hogy Krisztusban folyamatosan feldolgozzuk a halálfélelmünket. Nem eszünk harc ez, ahogy Pál apostol leírta, s bárki részt vehet benne (2Tím 4,7). Halálfélelmünk legtisztább feldolgozása: „*Bizony, bizony, mondom néktek: aki hallja az én ígéretet, és hisz abban, aki elküldött engem, annak örök élete van; sőt titéletre sem megy, hanem átment a halálból az életbe.*” (Jn 5,24)

S bizony, bizony így sem könnyű, de legalább jelentősen könnyebb!

■ Ribár János

Gajárszky Magdolna

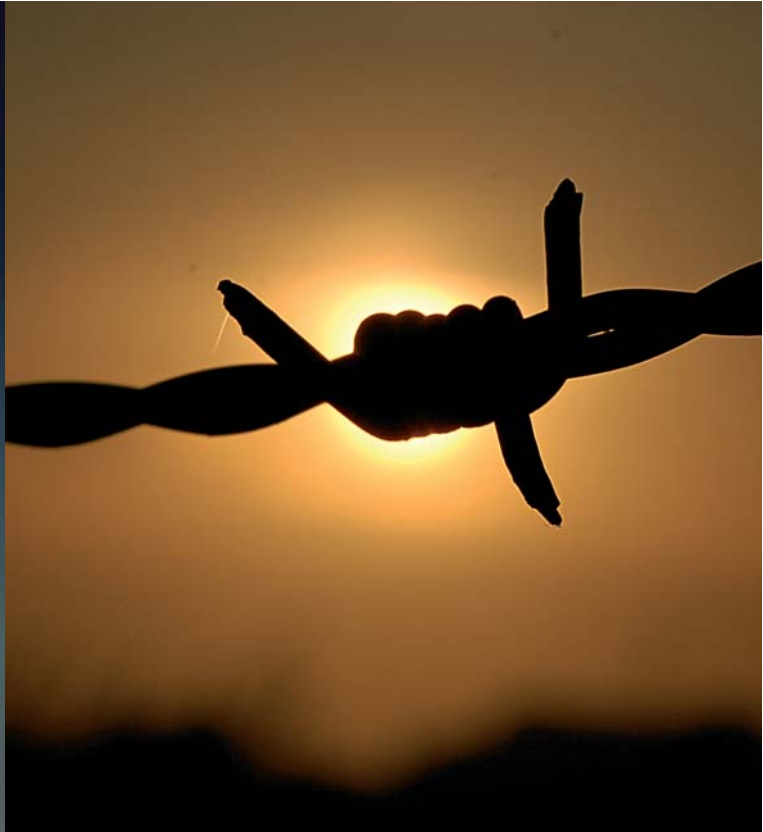
Gyógyulás

Lelkem ezer törött darabban,
Örvény szélén hevert a testem
Dadogó szívvel, béna nyelvvel
Istent kerestem...

Sehol ember, akit szerettem,
Elfogyott mind, akiben hittem,
A Szeretet koldusa voltam,
Szerettél, Isten.

Nem volt egy földi szalmaszálam,
Viharban voltam gyenge fűszál
S nem sodort el a nagy kavargás,
Mellettem voltál.

Őrző szemmel voltál mellettem,
Alélt lelkemmel Benned hittem,
Úttalan úton átvettél!
Megtartó Isten!

A TELJES SZERETET KIÚZI A FÉLELMET

Jellemző, miként mutatkozik meg az ember félelme már a Biblia legelső lapjain. Miután az első emberpár megszegve Isten parancsolatát, evett a tiltott gyümölcsből, rádöbbennek bűnükre és elrejtőznek. Az ÚR számonkérő szavára Ádám így felel: „*Meghaltam hangodat a kertben, és megijedtem...*” (1Móz 3,10). Egy rajtakapott gyermek rejtőzködése ez: rádöbben bűnére, de félvén a büntetéstől inkább elbujdokol. A félelemmel elegy bűntudat jellemzi Péter magatartását is, amikor a csodálatos halfogás után ezt mondja a természet urának bizonyuló Jézusnak: „*Menj el tőlem,*

mert bűnös ember vagyok, Uram!” (Lk 5,8).

A bűnös ember egyaránt fél Istentől, emberektől – és önmagától. A félelem hálója szövi át ezt a világot.

A narkotikumba belekóstolt fiatal fél, hogy lebukik, és talán attól is, hogy a lejtőn nincs megállás.

A sokgyerekes édesanya fél agresszív férjtől.

A tinédzser fél a háborútól, az AIDS-től, a haláltól.

A kisnyugdíjas fél a holnaptól és a jövőtlenségtől.

Kosztolányi *Esti Kornél* című novellafüzérében a következőket olvassuk a még

gyermek főszereplőről: „Félt a kendős öregasszonyoktól, a kakastollas csendőröktől. Félt attól, hogy édesapja – nem tudni, miért – főbe lövi magát, s ilyenkor előre befogta a fülét a két tenyerével, hogy ne hallja majd a pisztoly dörrenését. Félt attól, hogy nem kap elég levegőt, s szobáról szobára járkálva különböző bútorokat ölelgetett, hogy az erőfeszítéstől mellkasa kitáguljon, s meg ne fulladjon. Félt a koporsóüzletektől s a haláltól...”

József Attila *Kiáltozás* című versének pedig ez a visszatérő sora: „Nagyon félek a büntetéstől.” Jellemző az is, hogy ez a költemény így kezdődik: „Jaj, szeresse-

tek szilajon...”

Részlet egy börtönnaplóból: „A múltban csalódtam, a jelent utálok, a jövőtől borzadok.”

Egy tanulmányában Hankiss Elemér szociológiailag vizsgálja a félelem mechanizmusát. Háromféle társadalmat különböztet meg, és szerintem mind a háromban másként jelentkeznek a bűnnel kapcsolatos egyéni és közösségi érzések.

A hagyományos társadalmakban a szabályok megszegése esetén szégyenérzet lesz úrrá az embereken. Az újkori európai társadalmakban ilyen esetben a büntület munkál az embereken, míg a jelenkori magasan kifejtett társadalmakra leginkább a tárgyatlan szorongás a jellemző. Magyarországi példának az ötvenes éveket hozza fel, amelyben a démonikus szorongás általános, megfoghatatlan és tárgyatlan volt. Az emberek sokszor nem is tudták, hogy mitől és miért, de féltek. S ha ez a félelem végül is tárgyiasult, akkor azt valóságos megkönnyebbüléssel fogadták – még olyan áron is, hogy el nem követett dolgokat is magukra vállaltak. Ezt a modern – vagy ha úgy tetszik,

posztmodern – életérzést jól szemlélteti a dán filozófus és teológus egy jellemző mondata: „A teljes létezés rettegéssel tölt el, a legkisebb szűnyogtól kezdve az inkarnáció titkaiig bezáróan.”

Csak ez a teljes szeretet, az agapé űzi ki a félelmet.

A kiszolgáltatottságból áradó, bénító félelmet csak a remény győzheti le. A félelem útján maradv Júdás megkeseredéséig lehet eljutni. Ennek az állapotnak a legfőbb jellemzője a reménység végleges kizárása. Annak a hitnek az elutasítása, hogy Isten nagyobb a mi szívünk-nél (1Jn 3,20), és mindig képes számunkra kivezető utat mutatni. Az újra megtalált szeretet útja lehet ez: első lépésben nem a mi szeretetünké, hanem Istené. Aki legpiszkosabb állapotunkban is képes szeretni minket. Júdához hasonlóan Péter is nagy bűnt követett el: háromszor megtagadta Mesterét. De egyrészt tudta, hogy sírásával kihez fordulhat, másrészt meghallotta és megváltotta Jézus háromszori kérdését: „Simon, Jóna fia, szeretsz-e engem?” (Jn 21,15-19). A félelemben maradó ember – akárcsak Júdás vagy éppen Ézsau – nem találja meg a megtérés útját, „noha könnyek közt ker-

este” (Zsid 12,17), a reménységet meglelő és a jézusi agapé-szeretetet megtapasztaló ember, akárcsak Péter, viszont megtud szabadulni a félelemtől.

Csak ez a teljes szeretet, az agapé űzi ki a félelmet. Megrendítően fogalmaz János, a szeretet apostola: „A szeretetben nincs félelem, sőt a teljes szeretet kiűzi a félelmet.” (1Jn 4,18). Különösen beszédessé válik mindez Sylvester János veretes XVI. századi nyelvvel: „Az rőtégés nincs az szeretetben, hanem az teljes szeretet kirekeszti az rőtégést”.

Jézusban öltött testet Istennek ez a félelmet előző szeretete. Ezért amikor „a zsidóktól való félelem miatt” bezárkóztak az ő tanítványai, akkor a shalom görögöldő szavával köszöntötte őket: „Békesség néktek!” (Jn 20,19).

Bizony mondom néktek, a teljes szeretet kirekeszti az rőtégést.

Dr. Fabiny Tamás

FÉLNI TUDÓ BIZTONSÁG: BÁTORSÁG A SZERETETRE

Mielőtt leülnék e sorokat papírra vetni, az újságban olvasom: Béci barátunk, akinek szelíd krisztusarcú egyház- és népféltése mellett hatvanan nyilvános állásfoglalásban kiálltunk, nagyon fenyegetett helyzetbe került. Alig térek magamhoz, mire egyik közeli barátom felesége hív föl: holnap nehéz műtéten esik át Csaba, a férje. Félni kezdek, érzem. Félelem ez, ráadásul nem is szavakba önthető. Kevés azt állítani, hogy emberileg félttem Bécit. Sok azt állítani, hogy istenes módon csak az egyházam félténém. Mint ahogy kevés azt állítani, hogy Csaba elvesztésétől félek. És sok azt állítani, hogy ne volna reményem még találkozni vele, ha elveszteném. Mégis félek, kifejezhetetlenül félek.

A hívás után meghajtjuk fejünket a családban, félelmünket imába öntjük. Mindez vállalható az előtt, Aki maga is félt-rettegett a Gecsemáné kertben. Félnék és féltünk, és *fel*adjuk félelmünk és féltésünk Annak, akivel *együtt* félhetünk és félhetünk. Úgy akartam írni: Akivel együtt *bátran* félhetünk.

A waterlooi csata előestéjén megkérdezte Wellingtont, a Napóleont legyőző tábornokot az apródja: Fél-e, tábornok úr? – Ha te úgy félnél fiam, ahogy én, már rég elfutottál volna! – válaszolta a kitűnő tábornok, aki soha egyetlen csatát el nem veszített, ugyanakkor közel kétszáz hadijelentésében le nem írta e szót: „győztem.” Nem érezte, amit közölünk oly sokan hiú módon

érezni szeretnek: a gyáva győzelemittasság delíriumát, de a félelmet nagyon is érezte, és azt, miként közölünk oly kevesen, *bátran* be is vállalta.

Amikor az Ige számtalan „ne félj!” biztatását halljuk (vagy éppen prédikáljuk), hajlamosak vagyunk az ellenkező igéket gyáván mellőzni, mert félni ugye kínos és az Isten nem akarhat

ilyet. Pedig ott van az is: „*Boldog ember, aki szüntelen retteg*” (Péld 28,14). Ráadásul még *boldogságot* is ígér a félőnek és megkeményedése elkerülését. Persze én is tudom, hogy sokan boldogtalanok, mert félnek, de még többen boldogtalanok, mert nem tudnak *jól* félni, vigyázni és így megszabadulni a megkeményedéstől. Nem a félelemnélküliség a cél, hanem a félelmeink felismerése és őszinte bevallása nyomában járó biztonság. Ne félj! – ez azt is jelenti: ne féljek a félelmeimtől. Különbséget kell tenni a spirituális és a pszichológiai félelem és biztonságérzet között. A különböző terápiás eszközök megszüadíthatnak a pszichológiai félelmektől-szorongásoktól, de mi adhat spirituális biztonságérzetet?

Félelemnélküli bizodalunk lehet az istenítélet napjában, ha megismerjük Isten irántunk való szeretetét – ígéri

Isten (1Jn 4,16-19). Ez nem elmélet, én is csak megoszthatom veled: megnyerhető egy ilyen biztonság. Rájöttem: a megtestesülés titka nem az, hogy Isten egy tökéletes embert választott ki, hogy vele egyesüljön, hanem ehelyett emberi természetet öltött magára. Ez azt is jelenti: meglepő módon ő nem a tökéletes, bátor emberekhez vonzódik, hanem a bűnös, esendő és félő emberhez, azaz nem iszonyodott el a bűnösöktől. Ez a szeretet *bátorsága*. Amíg ezt az Istennek irántunk való ilyen nagy szeretetét meg nem ismerem, addig nem lehet meg bennem *ugyanaz* a bátorság, addig még nem lettem teljes a szeretetben. Ami kiűzi a félelmet (1Jn 4,16-19), még a „méltatlan” emberektől való iszonyomat is. Ha én is úgy vagyok ezen a világon, ahogy Ő van: akkor nem „kell” odafordulnom az emberekhez, hogy szeressem őket, hogy megigazuljak a fenenagy szeretetemben. Mert akkor ez a felismerés magától is odafordít a (félő-)felebaráthoz, engem, a felebaráttól félőt. Másképp az odafordulás amolyan lekezelő szeretetnek sikeredik. Akkor nem gyáván tökéletes tárgyat, célpontot és olcsó dicséretet keresek, hanem felbátorodom az idegeimre menőt is befogadni. Nem félek többé szeretni, engem is így szerettek a Golgotán.

*Horváth Levente
kolozsvári
református lelkész*

„TE CIRKUSZT CSINÁLTÁL A TEMPLOMBÓL!”

Az ApCsel 11,1-18 parafrázisa

A művelt és az egyházi hagyományokban igen jártas városi előjárók tudomására jutott a fővárosban, hogy nagyon megugrott azoknak a száma, akik egynémely vidéki falvak mindennapjait is felforgatva Istenbe vetett hitüket nyilváno-

san vallják meg. Amikor a kérdéses terület papja bement az egyházi központba, hogy beszéljen mindarról, amit látott és tapasztalt, kérdésekkel fogadták:

„Tè cirkuszt csináltál a templomból, amikor mindenféle liturgiai hagyományra fittyet hányva részegeseket engedtélni, nem öltötted magadra a palástot, és cigányzenészek kísérték az énekeket!”

Ekkor a pap részletesen elmondta a történeteket.

„Egyik délután elszürkült előttem a világ, és egy látomás képe bontakozott ki előttem. Négy sarkánál fogva egy nagy lepedő ereszkedett alá az égből telis-tele mindenféle fúvós, ütős, pengetős, vonós és billentyűs hangszerrel a legkülönbözőbb korokból és tájakról. Egy hang szólt hozzám: – Tè melyik hangszert választod? – Az orgonát, Uram! – válaszoltam. – Kis-korom óta a templomban csakis orgonazenére dicsértem az Istent.

A hang így válaszolt:

– Ha úgy látod, hogy legszívesebben orgonazenére énekelnek azok, akikhez szólni akarsz, hát válaszd azt! De fontold meg, mert a választásoddal egyúttal azoknak is üzensz, akik máshoz szoktak, és nekik Isten ígését sem tudod majd hirdetni, mert a gyülekezetet idegen helynek fogják érezni. Ez még kétszer megtörtént, aztán a lepel felemelkedett az égbe.

Ebben a pillanatban három ember állt meg az ajtó előtt – látszott rajtuk, hogy kétkezi munkából élnek, és időnként a rossz bort sem vetik meg.

– Bemehetnénk-e imádkozni a templomba? Mert egy angyalt láttunk, aki azt mondta, hogy jöjjünk el a paphoz, aki elmondja majd nekünk mindazt, amit halanunk kell. Beengedtem őket a templomba, és ahogy elkezdtem beszélni hozzájuk, megtelt a hely Szentlélekkel. Lassan a cimboráik és a cigányzenészek is megérkeztek – énekeltek, bűnt vallottak és dicsérték az Istent. Ekkor döbbsentem rá, hogy az evangéliumot nem csak az egyházi hagyományokban nevelteknek kell hirdetni, hanem Isten szemében kedves mindenki függetlenül attól, milyen külsőségek között érzi jól magát, ha bűneit megvallja, elhagyja, és Krisztust hívja segítségül.” Amikor az egyházi központban mindezt hallották, megnyugodtak, mert megértették, hogy a misszió előrébb való, mint a hagyományok öncélú tisztelete.

Kis Ferenc Balázs

ELMÚLT A RÉGI?

Örök kísértésünk, hogy nagyobb evangéliumot akarunk prédikálni, mint amekkorát Jézus hirdetett, és aminek hirdetésére megbízást adott.

Ebbe a csapdába esünk, valahányszor azzal bátorítunk embereket, hogy az elfogadott bűnbocsánat az elkövetett bűnt megsemmisíti és meg nem történtté teszi. Ha így lenne, akkor az áldozat kijönne a sírból abban a pillanatban, ahogy gyilkosa bűnbocsánatot nyert. De nem jön ki.

Elfelejtettünk különbséget tenni a bűn mint cselekedet és ennek visszahatásaként mint állapot, illetve a bűn mint Isten előtti teher és mint vétkes adósság között. Először vizsgáljuk meg

ez utóbbit!

Amikor a *Miatyánk*ban naponta imádkozzuk, hogy „*bocsásd meg a mi bűneinket*”, akkor a bűnös adósság elengedéséért imádkozunk. A görög szöveget szó szerint így kellene fordítani: „Engedd el a mi tartozásainkat, miképpen mi is elengedjük az ellenünk vétkezők tartozását”. Ebben a szellemben beszél Jézus a gonosz adós szolga példázatában is, akinek kifizethetetlenül nagy tartozását ura egyetlen kérés szóra nagylelkűen elengedi, de ő ahelyett, hogy hasonlóképpen elengedné szolgáltatásának vele szemben fennálló, az övéhez képest elhanyagolhatóan csekély tartozását, fojtogatni kezdi. A képes beszédet mellőzve, itt a bűn szá-

montartásáról és felrovásáról vagy számon nem tartásáról és fel nem rovásáról van szó. Az ószövetségi kegyesek imádságai is ezt fejezik ki: „Bűneimről ne emlékezzél meg!”, vagy „Felejtse el bűneimet!” Amikor tehát abban az értelemben beszélünk a bűnbocsánatról, hogy Isten a megbánt és megvallott bűnt (mint adósságot) elengedi, nem rója fel, nem emlékezik meg róla, sőt elfelejti; vagy miként Ézsaiás könyvében mondja: „eltörli, mint felleget”, akkor mondhatjuk joggal, hogy tiszta lappal állunk Isten előtt. Elmúlt a régi, új kezdődött, tudniillik az Istenhez való viszonyunkban.

A politika divatos kifejezésével élve óriási csúsztatás, ha az Istenhez való

v i s z o -

nyunkat jellemző igazságot minden további nélkül át-
visszük az e testben való
jelen állapotunkra, és arról
nyilatkozunk így.

Mintha elfelejtettük volna, hogy
a bűn nemcsak vétke adósság,
hanem cselekedet is, aminek
következménye van arra vagy
azokra nézve, aki/akik ellen elkö-
vették, másrészt visszahat elkö-
vetőjére, és hatalmas rombolást
visz végbe személyiségében épp-
úgy, mint életében. A bűnt mint
cselekedetet nem lehet meg nem
történné tenni, az elnyert és hittől
elfogadott bűnbocsánat sem teszi
azzá. A gyilkos áldozata továbbra is a
sírban marad. A vétke könnyelmű-
séggel okozott baleset áldozatának
nem nő ki az elveszített tagja, illetve
nem fog fölkelni a toloszékéből csak
azért, mert akinek vétke nyomorúságát
okozta, később megbánta bűnét, és bo-
csánatot nyert. De ugyanígy a megcsalt,
elhagyott házastárs akár fizikai, akár lel-
ki sebei is megmaradnak, és nem fognak
begyógyulni csak azért, mert ellene vét-
kező társa megbánta bűnét, és elfogadta
Isten bocsánatát. De még saját szemé-
lyiségének azok a torzulásai, amelyeket
vétke visszahatásaként szenvedett, sem
fognak egyik pillanatról a másikra azon-
nal megszűnni. Ha ezt elfelejtjük, akkor
igazuk van református testvéreinknek,
amikor kvietizmussal vádolnak minket,
és azzal, hogy nem vesszük komolyan a
megszentelődés követelményét.

Az előbbi problémánál maradva: Ha az
elvárt a bűnbocsánat elnyerése és elfo-
gadása után nem veszi komolyan, hogy
ettől még csak Istennél tiszta a lapja,
amúgy az maradt, aki volt, akkor az új
házasságban szinte törvényszerűen ugyan-
azokat a hibákat, ugyanazokat a bűnö-

ket fogja elkövet-
ni, mint az előző-
ben, és ismételni fog-
ják magukat az esemé-
nyek: az új házasság ép-
pen úgy fut zátonyra és
szenvet hajótörést, mint
az előző. Mert nem
elég, hogy az elfoga-
dott bűnbocsánat nyo-
mán Isten előtt tiszta
lappal állunk! Meg is
kell változnunk! Nem
maradhatunk azok,
mint akik a bűn el-
követésekor voltunk!

De ahhoz, hogy
valóban új em-
berré legyünk,
életünk

már bocsánatot nyert
bűneit nem felejtethetjük el!

Ellenkezőleg: szüntelenül a sze-
münk előtt kell, hogy lebegjenek! Is-
ten éppen így fogja átokból áldás for-
rásává és eszközévé tenni őket éle-
tünkben. Mert ez az ő dicsősége. És ez
a valódi evangélium! Az ördög az, aki
már megbocsátott bűneinket el akarja
feledtetni velünk, és azzal áztat, hogy a
bocsánat következtében automatiku-
san új emberré lettünk!

A bűnbocsánat valóban hatékony, de
hatását végig kell szenvednünk, enged-
nünk kell, hogy valóban megöleldölje
tagjainkban a bűnt, ami fájdalmas, de
elengedhetetlenül szükséges. Ez a
megöleldölés a korábbi, már megbocsa-
tott bűnök emlékének elevenen tar-
tásával történik úgy, hogy ezekre többé
nem vagyunk büszkéek, hanem fáj az

emlékük, szégyelljük magunkat érte,
miközben hiteles tükörként figyelmez-
tetnek: ezek vagyunk! Mert – miként
Pál mondja Galatákhöz írt levelének 6.
részében – Krisztussal együtt naponta
keresztre kell feszítenünk azt az em-
bert, akik most vagyunk, hogy ezután
már ne mi cselekedjünk, hanem a ben-
nünk élő Krisztus (aki az új ember!)
cselekedjék tagjaink segítségével. Ez
valóságos újjászületés! De – mint
Luther mondja – újjá csak az születhet,
aki előbb meghal. A bűnbocsánat auto-
matikusan nem öli meg régi énünket. A
még virulens óemberre nem lehet rá-
olvasni, hogy „*a régi elmúlt, íme újjá lett
minden*”!

Vigyázzunk tehát: a bibliainál nagyobb
evangélium mindig az ördög „evan-
géliuma”! A bűnbocsánat pillanatában
az új ember csak megfogant bennünk, de
még nem született meg! Ha a bűn-
bocsánat elnyerésekor elhi-
tetjük magunkkal,
hogy már „el-
múlt a

régi”, és
egy csapásra má-
sok lettünk, mint
akik voltunk, akkor ezzel a
megfogant új embert abortáljuk, és
olyanok leszünk, mint a farizeusok:
újjászületettnek gondoljuk magunkat,
noha csupán külsődleges szentséggel
felcicomázott, és új embernek álcázott
virulens óemberek vagyunk, Jézus íté-
lete szerint olya-
nok, mint a me-
szelt sírok. Isten
ővjon ettől mind-
nyájunkat!

■ Véghegyi Antal

Hogyan tovább, egyház?

LELKI EGYSÉGBEN: LELKÉSZ ÉS FELÜGYELŐ

Biztos vagyok abban, hogy a HÍD magazin olvasóinak túlnyomó többsége sem nem lelkész, sem nem felügyelő. Azonban kettőjük gyülekezeten belüli lelki egysége vagy annak hiánya az egész közösségre kihat, tehát mindenkit érint.

Kik ők – mármint a gyülekezet lelkésze és felügyelője?

Egy emberöltővel ezelőtt nem volt szükség ilyen kérdésre és rá válaszra sem. Az akkori evangélikus gyülekezetekben minden megkonfirmált gyülekezeti tag tudta, milyen a reformált egyházak gyülekezeteinek felépítése, elsősorban az evangélikusoké és a reformátusoké. Sokakkal találkozva, új gyülekezetet vezetve, ma nem vagyok biztos abban, hogy mindenki tudja-e, a lelkész és a felügyelő (evangélikusoknál), illetve a lelkipásztor és a gondnok (reformátusoknál) az adott gyülekezetnek a vezetői. Mindig együtt és mindig párban, mégpedig az Isten előtti felelősség tekintetében egyenlően.

Helytelen gyakorlat, téves út

A lelkész és a felügyelő feladataival kapcsolatban régóta tapasztalom, hogy egyházunk számos gyülekezetében, de talán az országos vezetés szintjén is helytelen gyakorlat kövesedett meg. Ezt valaki, aki meg van győződve arról, hogy helyesen cselekszik egyházközsgében, így fogalmazta meg: „A gyülekezetben a lelkész feladata a lelki munka, a felügyelő pedig az, hogy ehhez a

külső feltételeket (anyagiak, infrastruktúra, épületek stb.) biztosítsa”. Ez nevezem helytelen beidegződésnek és gyakorlatnak. Olyan ez, mintha egy házaspár a gyermeknevelést úgy képelné el, hogy a nevelés az anya feladata, és az ehhez szükséges pénz megteremtése pedig az apáé.

Lelki társak

Nem lebecsülve egy gyülekezet működésének külső feltételeit, mégis a lelkész és felügyelő elsősorban lelki társak. Ennek kell(ene) lenniük! Annak bemutatására, mit is jelent ez, elmondok egy saját példát a lelki szemmel közös megtapasztalásunkból. Két és fél éve van új templomunk. A tervezés időszakának legelején egyik gyülekezeti tagunk, Inotayné Lukács Judit, aki korábban hosszú éveken keresztül az Országos Egyház építési osztályát vezette, megkeresett bennünket. Elmondta, hogy nagyon sok gyülekezeti beruházást látott, és azt tapasztalta, hogy sok esetben az építkezések megszabták az elnökséget (lelkészt, felügyelőt), a tágabb vezetést (presbitériumot) és a gyülekezetet. Sok vitának, veszekedésnek és szakadásnak volt

tanúja. Kérve kért és óva intett, hogy nálunk ne így legyen. Ma is hálás vagyok Istennek azért, amit mondott; hogy Isten őt ezekkel a szavakkal küldte hozzánk. Ha most valaki megkérdezi bennünket, lelkészt és felügyelőt, hogy épült fel a templom, azt kell mondanunk, hogy nem tudjuk. Egyszer csak készen lett. Mintha Isten letette volna a kiválasztott telekre. Nem emlékszünk vitára, akárcsak egy hangos szóra vagy félreérthető, bántó mozdulatra. Isten védő kezével óvott önmagunktól, az énünktől, az „én” akaratától. De másképpen is védett bennünket: akkor már több mint négy éve voltunk, lelkész és felügyelő, heti imaközösségben.

Hétfő reggel fél hét

Nálunk a közös beszélgetés ideje hétfő kora reggel. Amikor lelkész és felügyelő, minden előzetes forгатókönyv nélkül ketten beszélgetnek és imádkoznak. Érdemünk nincs benne, Mennyei Gazdánk így szervezte. Összehozott két olyan embert, akiről minden pszichológus azt mondta volna: „Visszaadom a diplomám, ha két ilyen ellentétes természet együtt tud működni”. Harcolunk ellene, de mégis hordozzuk

természetünket: a lelkész – a liturgiát, az igeszolgálatot és a lelkigondozást kivéve – végtelenül lezser, ezenkívül időérzéke nulla, lazasága a mai tinikét megszégyenítő; a felügyelő pontos precízsege olykor már keckeckedés, időnként gunyoros és piszkálódó. Két ilyen „fazont” ültet le egymás mellé immáron hét éve az, aki mindezeknél sokkal hatalmasabb.

Csodálatosak ezek a csendes órák! Szóba kerül a vasárnapi igehirdetés, a lelkész felkészülési gyötrelmei, az, kiknek örültünk a jelenlévők közül, és kik hiányoztak. Olykor érintjük egyházunk helyzetét, annak általunk ismert aktuális ügyeit. Havonta egyszer a soron következő presbiteri ülést készítjük elő, lelkigondozói kérdéseket beszélünk meg (a lelkészi titoktartást nem sértve), időnként pedig egyéni bűneink, nyomorúságaink, mulasztásaink kerülnek a felszínre, bűnbánattal és a bűnbocsánat evangéliumának egymás felé való hirdetésével. Ami nem maradhat

el, az a közös imádkozás. Sokszor átéltem, hogy fáradt, fásult lelkemet Isten a lelkészem ilyenkor elmondott, felkavaróan őszinte, mély és a teljes lelki „meztelenségig” nyitott imája újította meg, frissítette fel.

Amiről ezeken a hétfő reggeli együttléteken a hét év alatt soha nem beszélünk, az a gyülekezet anyagi helyzete, az épületek állapota, a könyvelés, az adminisztráció stb. Ez a másfél óra nem ennek az ideje.

Kisugárzás-matematika

Minden embernek van másokra ható kisugárzása. Egy férfinak 1 kisugárzása van, egy nőnek szintén 1. De ha házasok, akkor nem $1 + 1 = 2$, hanem 2^2 (kettő a négyzetten), vagyis 4, egyszóval hatványozottan. A lelki egység (ha van) ugyanis megsokszorozza a kisugárzást. Isten így ad áldást lelkész és felügyelő lelki egységére, a gyülekezet számára is. A ma egyházának megújulása a gyülekezetek megújulása nélkül

nem fog megvalósulni, ezért fontos ennél az apró, látszólag jelentéktelen „elemnél” elkezdni: a lelkész és a felügyelő – mint vezetők – lelki kapcsolatának megújulásával. Nem igényel pénzt, püspöki jóváhagyást, az Üllői út 24. támogatását, kárpótlást, szervezőkészséget stb. Valójában semmit nem igényel. Valakit azonban igen, az Élő Isten jelenlétét és mindannyiunkat megújító kegyelmét. Imádkozunk érte! Te is, kedves gyülekezeti tag, kedves olvasó. Azért, hogy gyülekezeted vezetőinek megvalósuló lelki egysége – mint nyári estén a meleget a ház fala, melyet a Nap egész délután sütött – kisugározza mindazt, amit Jézus Krisztus – felelősséggel megterhelt és megáldott embereken keresztül – ma is adni akar gyülekezeteknek és egyháznak.

Dr. Garádi Péter

„Aki azt akarja, hogy az egyház megmaradjon olyannak, amilyen, az nem akarja, hogy megmaradjon.”

KLAUS DOUGLASS: AZ ÚJ REFORMÁCIÓ – 96 TÉTEL AZ EGYHÁZ JÖVŐJÉRŐL (RÉSZLET)

A hagyományok általában halatlanul modern és forradalmi dologként születnek. Abban a pillanatban azonban, amelyben egy eredetileg forradalmi eszme új egyházi renddé válik, ütni kezd az órája. Az egyház rendjének egyetlen eleméről sem állíthatnám, hogy az Isten iránti engedetlenség következménye. Az elmúlt idők struktúráihoz és rendelkezéseihez való ragaszkodás azonban egy villámsebessé válkozó társadalom keretei között, mint amilyen a miénk, Isten iránti engedetlenséggé válhat. Ilyen módon ugyanis abszolutizálódik az, aminek nem volna szabad abszolutizálnia: nem a bibliai ősképp, hanem a bibliai ősképp időhöz és kultúrához kötött megváltoztatásának kísérlete, vagyis végső soron egy véletlenszerű történelmi formáció.

Válaki egyszer azt mondta: „Aki azt akarja, hogy az egyház megmaradjon olyannak, amilyen, az nem akarja, hogy megmaradjon.” Egy egyház, amely megmarad olyannak, amilyen, egyre inkább elveszti kapcsolatát az emberekkel, akik rá vannak bízva. Nem csoda, hogy olyan sok ember lép ki az egyházból, és hogy a megmaradóknak is csak töredéke él az

egyház kínálta lehetőségekkel vagy vesz részt az istentiszteleteken.

A hagyományok őrzői sok esetben egyházunk sírásói. Akkor ugyanis, ha hagyományaink immár nem a legjobb utat jelentik, amelyen az emberek hitre juthatnak, a hitben megmaradhatnak, és hitben cselekedhetnek. Semmi kifogásom a tradíciók ellen, ezeknek azonban ezt a célt kell szolgálniuk, és ha nem ezt teszik, a lehető legsürgősebben meg kell szabadulnunk tőlük. Amit ugyanis ilyen esetekben – gyakran a legtiszteletreméltóbb érveléssel alátámasztva – olyan színben tüntetnek fel, mint az egyház iránti hűség odaadást, nem egyéb, mint növekvő erőtlenség, restség (a változás mindig sok fáradságba kerül!) és voltaképpen szeretetlenség azzal a sok emberrel szemben, akik alapján nyitottak a hit iránt, csak éppen nem értik, hogy miért kell egy régimúlt idő kultúrájához és életérzéséhez alkalmazkodni ahhoz, hogy Istenben hihessenek. Aki bármilyen hagyományt fontosabbnak tart, mint ezeket az embereket, nem őrzi, hanem rombolja az egyházat.

Kálvin Kiadó, Budapest, 2002.

A KERESZ

1975-ben jutott hitre, azóta tartja magát tudatos keresztyénnek. Korábbi zenei tanulmányai (zenetagozatos általános iskola, 7 év zeneiskola, majd 3 év továbbképző komolyzenei zongora szakon) segítették abban, hogy az evangelizációban eredményesnek mutakozó keresztyén könnyűzene művelője legyen. Isten elhívása alapján végzett szolgálataiban egy rugalmasabban alkalmazható hangszert, a klasszikus gitárt használja. Kb. 70 dal szerzője. Ezek közül jó néhányat a későbbi nemzedékek is ismernek, énekelnek, s aligha van olyan ifjúsági könnyűzenei kiadvány, amelyben ne szerepelnének alkotásai (szerzőmegjelölés nélkül). A pártállam időszakában a Monte Carlóból sugárzott Trans World Rádió evangéliumi műsoraihoz szolgáltatott zenei anyagot (titkosan). Így Kelet-Európa ígére éhes magyar anyanyelvű rádióhallgatóinak körében országhatáron túl is ismertté lettek dalai. 1980-tól teológiai tanulmányokat folytatott a Szabadegyházak Lelkészképző Intézetében, és az Evangélikus Egyház Teológiai Akadémiáján 1987-ben egyetemi szintű teológusi, illetve lelkeszi oklevelet szerzett. Lelki szolgálatait polgári foglalkozása (családgondozás, szociális munka) mellett végzi. A zenei szolgálattal párhuzamosan azonban egyre nagyobb nyomatékot kapott a keresztyén tanítás, igehirdetés. Az EKE Bibliaiskolájának kezdettől fogva előadója. A bibliatanulmányozás, valamint a keresztyén mentálhigiéné szintén közel áll a szívéhez.

TYÉN (KÖNNYŰ?)ZENÉRŐL

Az 1960-as évektől van jelen a magyar keresztyénség gyülekezeti életében a könnyűzene. Megítélése a mai napig sem egyértelmű. A nézetek összecsapása nagy erővel folyt és folyik felekezeti, sőt helyi gyülekezeti szinten is. Az érvelések pro és kontra többnyire szubjektív alapokon, jobb esetben esztétikai nézőpontból történtek, és ebben a kérdésben kulmináltak: „Ha egyáltalán van létjogosultsága a keresztyén könnyűzenének, akkor melyek azok a stílusok, irányzatok, amelyeket az egyház tekintélye még tolerálni képes?” Isten népe életében azonban a megítélés nem ilyen felszíni rétegeken kell, hogy történjék, hanem sokkal mélyebbre kell ásni. Az alábbiakban megpróbálok hát összefoglalni azt, amit én e témában igazán lényegesnek tartok, és a magam szolgálatában irányadónak tekintek.

1) A keresztyén szerzőnek, előadónak mélyen át kell élnie, hogy térdre hull Isten egyedüli dicsősége előtt.

Csak ezen tapasztalat birtokában képes egyrészt lemondani saját dicsőségének kereséséről, másrészt felismerni a világ dicsőségének hamis természetét. Ha ez nem történik meg, akkor a pillanatnyi divat, a trend hatása által sodortatik. Ízlésben, esztétikában a világ igényét követi és kiszolgálja akkor is, ha keresztyén frázisokkal krisztianizálni próbálja azt. Ilyen esetben csupán keresztyén emberek zenéjéről lehet beszélni, ami messze nem azonos a keresztyén zenével.

2) Minden műalkotás a szerző élethelyzetéből érthető meg igazán.

Keresztyén zenéről akkor beszélhetünk, ha a szerző világos hitbeli státusszal rendelkezik, mert a hallgatóság körében és szívében spirituális katarzis csak így remélhető.

Ezért szellemiségében, tartalmában, kifejezőmódjában érvényre juttatja azt, amire Jézus – szinte kijelentésbeli nóvumként – nyomatékkal tanítja az övéit: Isten: Atya.

A keresztyén zene tehát kerüli a szerelmi szentimentalizmust, a haveri egalizmust, a hallgatót kioktató felsőbbrendűséget, a szürrealista homályt, a gügye dadaizmust, az öncélú virtuóz lenyűgözést, az erődemonstrációt. Ellenben mer bizalomból (hitből) gyermekien egyszerű és őszinte lenni. Mert ez és csak ez a viszonyulás illik Isten gyermekeként Isten Atyaságához. No meg a szerénység. Nem vágyik nagyobbak látszani (hallatszani), mint amekkora. Nem akar olyan stúdiótechnikai trükkökkel ékeskedni, amit élőben soha nem tud produkálni. (Budapest utcáin egy találóan ironikus plakáton a beképzelt zenész szájából hangzik: „Nem adok élő koncertet, mert a lemezen sem én éneklek”.)

3) A keresztyén szerző, előadó meghajlik Isten teremtető akarata előtt. Tőle kapott adottságként ajándéknak értékeli saját nyelvi, kulturális, nemzeti gyökereit, mert tudja, hogy számára ebből a forrásból fakad fel a legőszintébb, legtisztább és legerőteljesebb művészi kifejezési lehetőség.

Egyszerűbben kifejezve: amint egykor az ember sajátjává lett az egyetlen

anyanyelv, ugyanolyan evidenciával, természetességgel és szükségszerűséggel kikutatja és felvállalja saját egyetlen zenei anyanyelvét. *(Ha Kodály Zoltán munkásságát egyetlen mondatban akarnánk összefoglalni, akkor az a mondat ez lehetne: Magyarok! Van zenei anyanyelvek!)*

Igen! A zenei anyanyelv olyan, mint Dávid kezében a parittyá. Lebecsült, mégis ez vezet a győzelemre, mert erre vagyunk predesztinálva. Ne öltözz hát be Saul páncéljába (angolszász slágerzenék világába)!

4) A keresztyén könnyűzene – éppen úgy, mint általában a könnyűzene – aligha lehet igazán jó komolyzenei alapok nélkül.

5) A keresztyén művészet a maga eszközeivel, de teológiai megalapozottsággal segíti a kinyilatkoztatás megértését. Üzenete világos és átlátható. Tárgya a Krisztus személyével és művével igazolt isteni teremtető, gondviselői, szabadítói és üdvözítői terv és tett.

6) A keresztyén szerző, előadó tudatában van annak, hogy a fenti szempontok leggondosabb érvényesítése esetén is szolgálata csak akkor ér valamit, ha Isten Lelkének teret ad mind az alkotás folyamatában, mind az előadás során. Ezért életvitelében felelősen vigyáz arra, hogy Isten Lelkét meg ne szomorítsa.

■ Lázár Attila

ÉLŐ VÍZ | külmisszió

ISTENÉ AZ

EGÉSZ VILÁG

Gondolatok egy előadás kapcsán

Istené az egész világ, így a misszió-
 ónk célja az, hogy az embereket
 újból megnyerjük Istennek. He-
 ikki Hilvo finn evangélikus lelkész-
 nek, a Finnish Evangelical Lutheran
 Mission (FELM) regionális koordiná-
 torának a beszámolójában szerepelt ez
 a gondolat az Evangélikus Külmissziói
 Egyesület (EKME) nyári konferenciá-
 ján Píliszabán. Az előadás sokoldalúan
 mutatta be az ázsiai misszió helyzetét,
 hangoztatva az ember emberlétéből,
 teremtettségéből következő hallat-
 lanul magas értékét. Egy szemléletes
 példával támasztotta alá mindezt.
 Olyan ez, mintha az egyik zsebünkben
 egy olyan papírt hordanánk, amin az
 szerepel: por és hamu, a másik zse-
 bünkben pedig ez: Isten képmása.
 Melyik feliratnak hinnénk? A helyes
 Isten- és emberkép hozzájárul ahhoz,
 hogy a misszió is egészséges legyen.

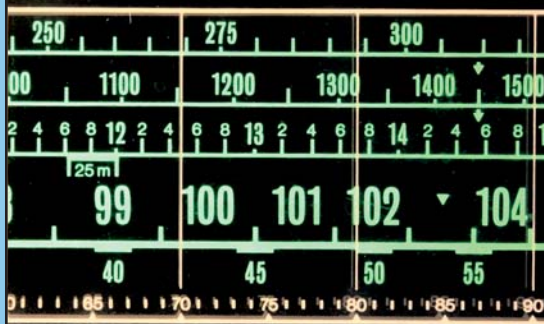
Az előadás ezen pontjai meglehetősen
 összecsengtek Nemeshegyi Péter SJ,
 jezsuita szerzetes egy, a Női Misszió
 budapesti rendezvényén elhangzott
 előadásával. Több mint 30 év Japán-
 ban eltöltött szolgálata során egy má-
 sik misszionárius feltette neki a
 kérdést: Nem fél-e a japán metróban,
 ahol az egész kocsi lehet, hogy
 egyedül ő keresztyén, a többiek „ör-
 dögfiak”?

Nemeshegyi Péter erre egyszerűen
 csak azt válaszolta, hogy a metró tény-
 leg nem valami kényelmes, mert elég
 zsúfolt, bár ő a magassága miatt ked-
 vező helyzetben van, hiszen ellát a
 fejek felett, de félni, miért kellene
 félni? Ezek az emberek ott Isten
 kedves gyermekei.

Heikki Hilvo kitért arra, hogy a Sátán,
 a hazugság atyja próbálja elhitetni,
 hogy övé a világ, de még ha csataterre
 is válik részben, a Gonosz akkor is ide-
 gen területen jár benne.

Lényeges, hogy az Istenképünk, em-
 berképünk, ezáltal világképünk egész-
 séges legyen. Nem mindegy, hogy a
 hit megélésének mi a fő motivációja: a
 félelem vagy a szeretet. Nem mind-
 egy, hogy a misszióknak mi a fő mo-
 tivációja, a félelem, a túlcsoportuló öröm
 vagy a szeretet. Az evangélium őszin-
 te, helyes és örömteli megélése nagy-
 mértékben hozzájárulhat, hogy egyhá-
 zaink vonzóvá váljanak.

■ Galli Tamás

RÁDIÓMISSZIÓS
 KONFERENCIA, TAMPERE
 2007. JÚNIUS 28. – JÚLIUS 1.

Foto: Hulej Enikő

A hatalmas tamperei dómban rendezték
 meg a konferenciát

A Finn Rádiómisszió (Sanansaattajat)
 mindig más városban rendezi meg nyá-
 ri konferenciáját. Ennek eredménye-
 ként egyre többen ismerkedhetnek
 meg szolgálatukkal és kaphatnak infor-
 mációt az imatémákról, eredmények-
 ről, kihívásokról. Ezúttal a tamperei
 Kaleva gyülekezet adott otthont a ren-
 dezvénynek. A tamperei médiások ta-
 valy ősszel a cinkotai Missziói Központ-
 ban jártak, ezért most vendégül látták a
 Sanansaattajat magyar partnerének kép-
 viseletében Szeverényi János országos
 missziói lelkészt és Hulej Enikő rádió-
 missziós munkatársat.

A programban, melynek mottója *A
 menny hullámhosszán* volt, helyet kapott
 rádiómisszió is. A kiállítás egyik pla-
 kátján a múlt elevenedett meg külön-
 böző fotók segítségével, a csoportos
 beszélgetés keretében pedig a finn
 érdeklődők bepillanthattak a jelenleg
 folyó munkába.

HANGOLJ RÁNK!

MISSZIÓS KONFERENCIA, PILISCSABA

– 2007. JÚLIUS 11-14.

A Missziói Központ szokásos nyári konferenciáján ezúttal három rádiós program volt.

Radosné Lengyel Anna, a Magyar Rádió munkatársa arról számolt be, hogyan lehetett – még a kommunista rendszerben is – érzékelni Isten jelenlétét a rádióban. Körültekintő, alapos munkával nemcsak a vallási műsorokban, hanem még a Krónikában is elhangozhatott egy-egy olyan hír, amely az Úr gondviselését bizonyította.

A Finn Rádiómissziót ezúttal *Inga-Lill Rajala*, a *Biblia üzenete* című műsor szerkesztője képviselte. Elmondta, milyen szerepe van a kínai ébredésben a rádiómisszióknak, elkalauzolta a résztvevőket a távoli Indiába, valamint szólt személyes, rádiós tapasztalatairól. Különösen is azt érezték sokan megragadónak, amikor családi vagy lelki mélypontjait említette, és azt, hogy sokszor az az igemagyarázat közvetítette Isten neki szóló válaszát, amit technikai és szerkesztői feladatként éppen aznapra kapott.

A vetélkedő játékos formában adott ízelítőt a rádiós munkához. A hanganyagok felismerése azért volt izgalmas és félelmetes, mert megmutatta, mire képes a modern technika – pl. arra, hogy egy női hangot úgy elmélyítsen, hogy a hallgatóság a beszélőt férfiként azonosíthatja. S elismerés illeti a csapatokat, mert az önkéntes riporterek és riportalanyság közreműködésével nagyon értékes, rövid interjúk hangoztak el.

■ *Hulej Enikő*

Orbán Attila erdélyi evangélikus lelkész interjút készít Ilyés Brigitta angliai metodista lelkésszel. A rendező Györe Balázs, a Rádiómisszió munkatársa

Fotó: Hulej Enikő

A záróistentiszteleten a prédikáció igéjét öt nyelven olvasták fel: angolul, beásul (cigány), szlovákul, finnül és magyarul.

Fotó: Szeverényi Máté

Lengyel Anna

Fotó: Szeverényi Máté

BIBLIÁT A FIATALOKNAK

A Szentírás Szövetség (*Scripture Union*) egy világméretű felekezetközi szervezet, amely több mint 130 országban működik. A szolgálat 1868-ban indult el Nagy-Britanniából, majd még ebben az évszázadban eljutott Európa sok más országába is, így például Svájcba, Franciaországba és Németországba. Habár az 1880-as évek végén magyarra is lefordítottak egyes gyermekmunkában használható segédanyagokat, szervezett keretek között nálunk csak több mint száz éves szünet után, 1993-ban kezdődött el a Szövetség munkája *Széll Bulcsi* evangélikus lelkipásztor vezetésével, mindössze egyetlen munkatárssal és egy maroknyi lelkes önkéntesből álló csapat segítségével. 1998-ban köz-

hasznúvá nyilvánították a szervezetet. Egyesületünk jelenlegi elnöke *Szeverényi János*, evangélikus országos missziói lelkész, vezető munkatársa *Komlósi Erzsébet*. A kicsiny kezdet óta, Istennek hála, a szolgálatba bekapcsolódó önkéntesek száma évről évre gyarapszik, így ma már több mint 100 olyan segítőnk van, akik különböző területeken szolgálnak.

A Szentírás Szövetségnek kettős célkitűzése van:

– Segíteni a gyülekezeteket evangelizáló és hitépítő szolgálatukban.

– Bátorítani minden korosztályt arra, hogy keresse az Istennel való napi találkozást a Szentíráson keresztül. Hitel valljuk vezérigénk igazságát: „*Lábam előtt mécses a Te igéd, ösvényem világossága*” (Zsolt 119,105).

Kiadványaink és minden tevékenységünk e két célt szolgálják.

Ízelítő kiadványainkból:

KERESZTKÉRDÉSEK

A két nagy protestáns felekezet támogatásával készült tízhetes sorozat. A résztvevők három olyan kérdésre keresik a választ hétről hétre Márk evangéliuma alapján, amelyek a keresztyénység legfőbb üzenetét érintik: Kicsoda Jézus? Miért jött? Mit jelent Őt követni? Az anyag kiválóan alkalmas a keresztyén hit alapelemeivel ismerkedő gyülekezeti kiscsoportoknak, jól használható a felnőtt-katekézis, a jegyesoktatás, a keresztlelői felkészítés vezérfonalaként. Sok országban alkalmazott, kipróbált segédanyag, amelyet a *John Stott* nevével fémjelzett londoni *All Souls* gyülekezetben fejlesztettek ki. Szerzői: *Rico Tice*, *Barry Cooper* és *Sam Shammas*.

A sorozat célja azonban nemcsak az, hogy hűségesen továbbadja az Evangéliumot a résztvevőknek, hanem az is, hogy felkészítsen a szolgálatra. A tanfolyam anyagában sok olyan feladatot találunk, amelyek azért kerültek bele, hogy inspirálják, bátorítsák, és információkkal lássák el a tanfolyam vezetőit

evangelizáló szolgálatukban, a *Keresztkérdések* keretein belül és azon túl.

START 1-4.; ÜZENETED JÖTT 12. (3-4. előkészületben)

KAPCSOLAT

Valamennyi sorozat kidolgozott óravázlatokat tartalmaz, amelyek segítségével lehetnek a lelkipásztoroknak vagy ifjúsági vezetőknek a felkészüléshez. Kreatív ötletekkel, játékokkal, fénymásolható feladatlapokkal szolgál mindazoknak, akik úgy érzik, van mondani-valójuk a mai kor fiataljai számára is, azonban szeretnék még inkább a fiatalok nyelvén, számukra érthető módon továbbadni Isten Igéjének örökvénnyű üzeneteit.

A *Kapcsolat* sorozat újdonsága, hogy ingyenesen tölthető le honlapunkról. (www.szentirasszovetseg.net)

ÚTJELZŐ

Elsősorban a tizenéves korosztálynak szól az *Útjelző* című kiadványunk. Nagyon szeretnénk, ha a tizenévesek rákapnának az igeolvasás jó ízére és örömére, és ne pusztán valami kötelességszerű feladatnak tekintsék azt (vagy rosszabb esetben mindenestől lemondjanak róla!). Ezért ezt a Bibliaolvasó naptárt kimondottan a tizenéves korosztály lelki szükségleteit figyelembe véve állítottuk össze. Minden napra van egy kijelölt igeszakasz elolvasásra és hozzá egy rövid magyarázat, útravalóul a napra.

Kiadványaink teljes listáját megtalálja honlapunkon: (www.szentirasszovetseg.net)

DROGPREENVIÓS PROGRAM KÖZÉPISKOLÁSOKNAK

Szeretnénk, hogy a mai hatalmas lelki vákuumban élő középiskolás korosztályhoz eljusson az evangélium! Ezért *Gus Eyre* angol énekessel és drogszakértővel közösen már évek óta látogatunk középiskolákat. Drog-

adások DVD-változatán dolgozunk, illetve egy olyan anyagon, amelyet osztályfőnöki órákon lehet használni e témában.

TÁBOROK

Manapság a nyelvtudás, különösen az angol nyelv ismerete az elenged-

Középiskolás táboraink bentlakásosak, a fiatalabb, általános iskolás korosztálynak pedig napközis táborokat szervezünk angliai testvérszervezetünk segítségével. Ezeket mindig gyülekezetekkel közösen szervezzük azzal a reménységgel, hogy így segítünk nekik abban, hogy olyan gyermekeket, családokat is elérjenek, akiket a „hagyományos”, megszokott módszerekkel nem lehet. Számos pozitív tapasztalatunk van arra nézve, hogy a gyermekek később hozták a szüleiket is, és egész családok kapcsolódtak be gyülekezetekbe. 2007 nyarán 16 napközis, illetve bentlakásos táborunk volt, és nagyon örülünk annak, hogy egyre több evangélikus gyülekezettel végezhetjük közösen ezt a szolgálatot.

prevenációs előadásainkon nemcsak addig jutunk el, hogy figyelmeztessük a fiatalokat a kábítószeres veszélyeire, hanem arra a kérdésre is igyekszünk választ keresni, hogy miért is nyúlnak a fiatalok a drogokhoz, és ki az, akinél van kiút a zsákutcába jutott élet számára is. Jelenleg az elő-

hetetlen alapkövetelmények közé számít. Ezért az angol anyanyelvű tanárokkal szervezett biblia táboraink 1996 óta egyre nagyobb népszerűségnek örvendenek. Mi viszont nem tagadjuk, hogy még a nyelvtudásnál is ezerszer fontosabb tudást szeretnénk átadni a fiataloknak itt: Isten Igéjének ismeretét.

Bővebb információ kiadványainkról és tevékenységeinkről:

Szentírás Szövetség

1091 Budapest, Kálvin tér 8.

Tel.: 06 1 216 5115

E-mail: szszov@mail.datenet.hu

www.szentirasszovetsseg.net

■ *Komlósi Erzsébet*
vezető munkatárs
Szentírás Szövetség

JA, ÚGY KÖNNYŰ! – TÉNYLEG?

Gondolatok Stuttgartból

Magyarok? – Hangzik olykor a kérdés vadidegen emberek szájából az utcán. Igen, magyarok vagyunk, hiszen magyarul beszélünk gyermekeinkkel és egymás közt. Itt külföldön ezzel feltűnünk. A körülöttünk élő németek nagy része tudja és helyesli, hogy gyermekeink kétnyelvű nevelést kapnak.

Magyarországon nem tűnünk föl első ránézésre. Ami miatt mégis gyakran megszólítanak bennünket, az inkább a nagy családunk. Soha nem fogom elfelejteni annak a fiatalos nagypának a döbrent ábrázatát, aki unokájával egy budapesti játszótéren beszállt a Dorottya lányunk által „irányított” favonatba. Már jó tíz percet játszottak együtt, amikor a menetjegy kérdésére terelődött a szó. Tamás fiunk odaadta a jegyet az utasoknak: „Tizenhat márkát kérek!” A játékos kedvű nagypának tátva maradt a szája a borsos menetdíj hallatán, aztán kedvesen megkérdezte: „Hol is élnek ezek a gyerekek?”

Ezt a kérdést igyekszem elkerülni... Miért? Mert már igen sokszor lezajlott a következő rövid ismerkedő párbeszéd:

„...igen? És hány gyerek van?”

„Négy, öt, hat” – hangzik büszkén a válasz gyermekeink szájából.

„Ez igen! És hol laktok?”

„Németországban” – vágják rá a gyerekek, hiszen számukra ez nem különös.

„Ja, úgy könnyű!” – fordul hozzám kissé kioktató tekintettel az előző pillanatban még elismerően rám pillantó beszélgetőpartnerem... Mintha az élet minősége csak anyagi vonatkozásokban volna mérhető. Ilyen szemlélettel a világ bármely táján találkozhatunk. De hat gyermek mindenhol hat gyermek. Ez a mi esetünkben közel 5 év másállapotot, 7 és fél év szoptatást, 18.000-nél több pelenkázást (textilpelenkával), eddig 13 év megszakításokkal teli éjszakák és legalább 20 év örök készenléti állapotot jelent. S mindezt elmaradna az elismerés, mert nekünk állítólag könnyű, hiszen a világ egy olyan tájára helyeztünk, ahol az értelmiségi fizetés egyelőre létbiztonságot jelent. Ez a biztonság kijárna mindenkinek és kellemes állapot. De nem ez vonzott ide, mert 1991-ben, amikor eljöttem Magyarországról, joggal bíztam abban, hogy ez ott is hamarosan megvalósul: a nagycsaládos értelmiségi középosztály.

Aki engem ide vonzott, az egy itt felnőtt magyar fiatalember, aki az életét és feladatát a württembergi evangélikus egyház lelkészeként és a külföldön élő magyarok

közt tevékenykedve képzelte el. Sok részletét mai életünknek nem láthattuk pontosan előre, de éreztük, Ő rendelt minket egymás mellé segítőtársul.

Bátran vállalkoztam e külföldi életre, mert akkor már ismertem a Külföldi Magyar Cserkészszövetséget és a Württembergi Magyar Protestáns Gyülekezet munkáját. Megnyugtató volt számomra, hogy ők is testvérek, ők is magyarok. Tehát nem csak „bennszülöttekkel” lesz dolgunk, akikkel a hitünk ugyan összeköt, hanem lesz, akikkel magyarságunk által könnyebben megérthetjük egymást, és akikkel ugyanazt is énekeljük és hasonlóan érzünk.

Tetszik nekem, hogy a fent említett közösségekben egyaránt az anyaországból és az elszakított területekről, akár röviden, akár tartósan itt tartózkodó személyek kapnak otthonosan meleg közösséget. Ennek megtartó erejéből merítke én is két magyarországi tartózkodás között.

Persze minden alkalommal megerőltető népes családdunkkal útra kelni; az istentisztelet Stuttgart túlsó felén van – oda-vissza 70 km –, szeretetvendégséggel és teremrendezéssel, ebédeltetéstől gyerekfektetésig kitölti az időnket a már mozgalmas délelőtt után. A magyar cserkészet számunkra Heidelbergben van, 220 km, egy teljes nap rámegy. ...És már hányszor előfordult velem, hogy este jókedvű gyerekekkel autózom hazafelé, akik velem együtt feltöltek magyar nyelven átélt élményekkel, szeretettel, kulturális ismeretekkel, Isten ígéjével. „Istenem, köszönöm. Bocsásd meg, hogy kedvetlenül készülődtem! Tartsd meg külföldi magyar gyülekezeteinket, ajándékozz nekik békességet! Újíts meg egyházadat Magyarországon, és különösen oltalmazza a kisebbségi magyarság közösségeit! Tégy minket is munkád eszközévé! Ámen.”

■ Gémes Nóra

„Aki hisz, az derűs, és derűje Istentől származik.” (XXIII. János pápa)

BOLLA ÁRPÁD: TÖRTÉNETEK

Azt szokták mondani, a humor az élet ellentmondásait megértő, azokat feloldó életszemlélet. Ezért fiam többszöri biztatására szívesen elmondok lelkészi szolgálatom néhány rendhagyó esetét, humorba pácolva.

1956 tavaszán megszörrent a telefon a lelkészi hivatalban. Egy síró női hang kétségbeesetten arra kért, menjek ki azonnal a rákoskeresztúri Köztemetőbe, és végezzem el férje temetési szolgálatát. A temető főbejáratánál találkoztunk. Az asszony két kisgyermek kezét fogta. Nagy nehezen ki tudtam szedni belőle, mi történt. Férjét néhány napja orgazdaság vádjával letartóztatták, de mindez olyan gyorsan történt, hogy szívgyógyszerét sem vitte magával a börtönbe, ez okozta végül a halálát, amit véletlenül tudott meg, hiszen ígyekeztek eltitkolni azt, hogy börtönben van. Arra kértem az asszonyt, mutassa meg, hol van a férje. Elmondta, éppen az a gond, hogy nem tudja pontosan, csak megsúgta valaki, hogy itt van a köztemetőben. Elküldtem az asszonyt koszorút csináltatni, és én kezdtem el nyomozni az elhunyt után. Sajnos kérdésekre – hol találom? – mindenki néma maradt. Hosszas keresés után a ravatalozó mögötti lomtárban egy farostlemez ládában rátaláltam. Nem volt mit tenni, rendet raktam, és szó szerint Szent Mihály lovára helyeztem a különös koporsót. Addigra visszajött az asszony, és búcsúztak. Bennem az volt, hogy úgy kell szolgálnom, mintha királyt temetnék, és Urunk szeretetének kell felemelni a porból ezt a szegény, árván maradt családot. Látna segítő szándékomat végre valaki – a halottas kocsis – felajánlotta, hogy kiviszi a halottat. Segítettem neki feltenni a kocsira a koporsót. Még valami kellene – mondta a kocsis – egy fejfa. Ahová visszük, a temető végébe, megásott sírok sora van, de később hogyan találja meg ez az asszony, hol nyugszik a férje? Eszembe jutott, mintha a temetőben láttam volna néhány kiselejtezett, öreg keresztet a lomtárban. Nem tévedtem, gyorsan elvettem egyet, a régen elhunyt nevét felírva átadtam az özvegynek, hogy ezen a néven keresse majd férje hamvait. Nem tudom, jól láttam-e, de mintha Isten igenlő mosolya kísért volna bennünket egészen a sírig.

FÉLELMET ŪZÓ BIZTATÓ SZAVAK

REJTVÉNY

Mostani rejtvényünkben olyan bibliai idézeteket gyűjtöttünk össze, amelyek megerősíthetnek bennünket a félelemmel terhes időszakokban. A jól ismert igékbe azonban hiba csúszott, minden mondatban tévesen jelenik meg egy-egy szó. Melyek ezek a szavak? És hogy hangzik a mondat helyesen?

1.

A bizalomban nincs félelem; sőt a teljes bizalom kiűzi a félelmet, mert a félelem győtrelemmel jár: aki pedig fél, nem lett tökéletessé a bizalomban.

2.

Mert nem a gyengeségnek lelkét adta nekünk az Isten, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét.

3.

Legyetek igazak és bátrak, ne féljete és ne rettegjete tőlük, mert maga az Úr, a te Istened megy veled, nem hagy el téged, és nem marad el tőled!

4.

Az asszonyokat pedig így szólította meg a férfi: „Ti ne féljete! Mert tudom, hogy a megfeszített Jézust keresitek. Nincsen itt, mert feltámadt, amint megmondta.”

5.

Mindnyájan látták, és megrettentek. Ő azonban azonnal megszólította őket, és ezt mondta nekik: „Higgyetek, én vagyok, ne féljete!”

6.

Ne félj, mert megváltottalak, tenyerembe véstelek, enyém vagy!

7.

Az angyal pedig ezt mondta nekik: „Ne féljete, mert íme hirdetek nektek nagy örömet, amely az egész világ öröme lesz...”

(1 Jn 4,18, 2. Tím 1,7, 3. Móz 31,6, 4. Mt 28,5-6, 5. Mk 6,50 6. Ézs 43,1, 7. Lk 2,10)

Horváth Márta és Mádý Erzsébet

AZ ELŐZŐ REJTVÉNY MEGFEJTÉSE: 1 b, 2 f, 3 g, 4 a, 5 e, 6 c, 7 d

MISSZIÓS KIADVÁNY

CD HANGANYAGOK

EVANGELIZÁCIÓ ULRICH PARZANYVAL

Ki véd meg? Mindenkinek igaza van? Hol az otthon melege? – Ezekre a kérdésekre kereste a választ biblikus alapon Ulrich Parzany német evangélikus lelkész 2006-ban. A Budapesten tartott sorozaton a ProChrist műholdas evangelizáció igehirdetője, valamint ismert keresztyén énekesek, zenészek szolgáltak. A Deák téri evangélikus templomban tartott három alkalom hanganyaga megrendelhető CD-n és kazettán. Ára: 1200 Ft (a CD csak mp3 formátum lejátszására alkalmas készülékkel hallgatható meg), 1000 Ft (3 db kazetta)

MISSZIÓI PERCEK III-IV.

Meg tud-e bocsátani a mártír öccse? Hol vannak a férfiak? Mit tesz egy evangélikus tanyagondnok? Mi történik a megtért elítéltekkel a szabadulás után? Babonások vagyunk? Mi az élet értelme? – Legújabb kiadványunkon választ kaphatunk például a fentiekre.

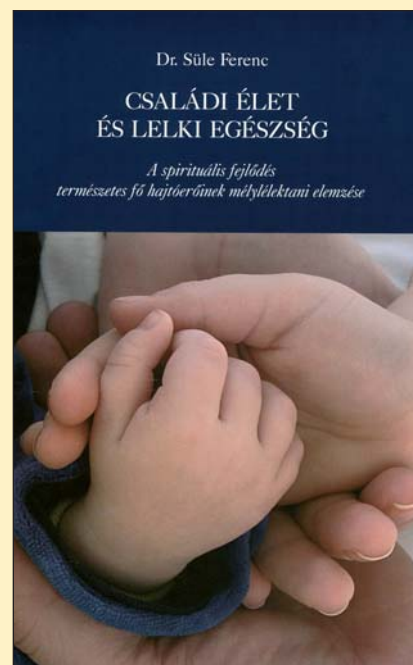
A CD-n és kazettán megjelent gyűjtemény azokat az 5-6 perces anyagokat tartalmazza, amelyek 2006-ban a Kossuth Rádió Evangélikus félórájában hangoztak el. A jegyzetek, interjúk kiválóan alkalmasak gyülekezeti alkalmakon való megvitatásra és egyéni lelki töltekezésre. Ára: 1400 Ft (dupla CD), 700 Ft (2db kazetta)

EGY ÉLETEN ÁT ISTENNEL – DÁVID

Szeverényi János országos missziói lelkész evangelizációs sorozatot tartott a Pasaréti Református Gyülekezetben 2006 szeptemberében Dávid története alapján. A hat alkalomból álló sorozatot Cseri Kálmán helyi református lelkipásztor egy-egy igehirdetése foglalja keretbe. A többórás hanganyag csak CD-n kapható, és mp3 formátum lejátszására alkalmas készülékkel hallgatható meg. Ára: 1200 Ft

DR. SÜLE FERENC: CSALÁDI ÉLET ÉS LELKI EGÉSZSÉG

A spirituális fejlődés természetes fő hajtóerőinek mélylélektani elemzése
Magyarországi Evangélikus Egyház Missziói Bizottsága – Evangélikus Missziói Központ, Budapest, 2006. Ára: 450 Ft

Megismerhetjük a tudós lélekgyógyász aktuális felfedezéseit, szakmailag és igei értelemben megalapozott megállapításait a párkapcsolattal, a szülői szeretettel és a gyermekneveléssel kapcsolatosan. Modern korunk rendkívül nehéz helyzetbe hozta a családot mint intézményt, s ennek következtében sok szenvedést szakasztott a szülők mint férj és feleség, valamint a gyermekek és a fiatalok lelki valóságára. Ez a tanulmány kitűnő segítséget nyújt annak belátásához, hogy újra kell gondolnunk ezeket a témákat!

AINKBÓL AJÁNLJUK

IRATMISSZIÓS KIADVÁNYOK

A kiadványok megrendelhetők az Evangélikus Missziói Központ címén: 1656 Budapest, Pf. 22. Tel.: 06 1 400 3057
E-mail: evmis@lutheran.hu ■ További iratmissziós, evangelizációs vagy rádiós anyagainkról honlapunkon tájékozódhat:
<http://misszio.lutheran.hu>

AKARSZ-E MEGGYÓGYULNI? SEGÍTSÉG ALKOHOLBETEGEKNEK – ÉLŐ VÍZ FÜZETEK 1.

Magyarországi Evangélikus Egyház Missziói Bizottsága – Evangélikus Missziói Központ, Budapest, 2007. Ára: 300 Ft

Jézus a radikális fordulatot kínálja fel kérdésével: Akarsz-e meggyógyulni? Ha igen, akkor nem valamiféle megfoghatatlan szabadságra van szükség, hanem az élő, személyes Szabadítóra. A kötet szerzői mint teljes empátiát és szolidaritást vállaló útítársak vallanak az Ő hatalmáról, a gyógyulás nehéz, de járható útjáról, s a szabadulás meg tapasztalható örömről.

EMLEKEZZÜNK A RÉGIEKRŐL SCHOLZ LÁSZLÓ VISSZAEMLEKEZÉSE ÉLETÚTJÁRA

Evangélikus Missziói Központ, Budapest, 2005. Ára: 300 Ft

Istennek köszönjük meg Scholz Lászlót, akit az Úr adott mint igehirdetőt, evangélistát, tanítót, teológust, énekszerző költőt, egyház-, gyülekezet- és templomépítőt ennek a kis küszködő egyháznak és hazának.

Az EBBE legújabb kiadványa: ISTEN MEGPRÓBÁLT EMBEREI

Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület, Budapest, 2007. Ára: 400 Ft

Nóé, Ábrahám, Jákób, József, Mózes és Dávid azért lett Urunk szolgájává, mert Isten formálta, nevelte különféle próbatételeken keresztül. E belmissziói segédanyag, mely bátran használható bibliaórán, táborokban, evangelizáción, az EBBE 2006 tavaszi üléseinek bibliatanulmányait tartalmazza.

Megrendelhető az Evangélikus Missziói Központ címén: 1656 Budapest, Pf. 22. Tel.: 06 1 400 3057

E-mail: evmis@lutheran.hu

További információ:

<http://ebbe.lutheran.hu>

MISSZIÓS SZÓRÓLAPOK 28 TÉMÁBAN:

Segítségükkel biblikus alapon kapunk tanácsot, útmutatást fontos kérdéseinkre. Ízelítőül néhány cím: *Ébredj, ifjúság!; Mi az élet célja?; Függetlenség a függőségtől; Betegség; A halál: közelség vagy távolság?; Áldott gyötrelem; Kiutak a magányból; Gyermekekről felnőtteknek* stb. Használhatjuk látogatásnál, konferencián, körlevélben, helyi újságban, kazuáléknál, bibliaórán, lelkigondozás során és más helyzetekben. Egy lap ára 3 Ft.

Sokszor láttam már a fényt

Zene és szöveg: Szoukup Gergely

Lelkesen

Sokszor lát-tam már a fényt, sokszor hit-tem, van re - mény. —

Fu-tot-tam éj - je-le-ken át, vé-gül meg-lát-tam a mennyor-szág ka-pu-ját.

Felhők közt é-rez-tem ma - gam, felhők közt tán-col-tam és é - nekeltem egy dalt. —

Uram, szólj hozzám és é-rintsd meg szí-vem, hisz át-ad-tam az é - le - tem ne-ked!

Uram, szólj hozzám és tisz - títs meg, Szent-lel-ked - del mind - ö-rök-ké élj ve-lem!

Az ének a Déli Evangélikus Egyházkerület által kiírt zenei pályázaton „Egyházunk zenei életének gazdagítása” kategóriában 2006-ban megosztott első helyezést ért el.

A MISSZIÓI IRODA, A MISSZIÓI KÖZPONT ÉS A RÁDIÓMISSZIÓ HÍREI

JÚNIUS

Az *Imakörút a hazáért* nevű rendezvényen igehirdetés Várpalotán

Áhítat a piliscsabai férfikonferencián

Igehirdetés Budafokon

Homiletikai előkészítő a pesti LMK-n

A paksi országos találkozón cigánykiállítás megnyitása, utcamiisszió és fórumbeszélgetés

Előadás a protestáns lelkészkonferencián Balatonszárszón a gyülekezetépítés spirituálisáról

Résztétel Tämperében (Finnország) a finn rádiómisszió (Sanansattajat) konferenciáján

JÚLIUS

Előadás a budai és pesti egyházmegye konferenciáján Piliscsabán *Szabadság vagy szabadság* címmel

Négynapos evangelizáció Okányban

Előadás a személyválogatásról a Külmissziói

Egyesület konferenciáján, Piliscsabán

A gazdagréti református gyülekezet konferenciáján, Jászárokszálláson előadás a misszióról

Országos Missziói Konferencia Piliscsabán

Igehirdetés Cinkotán és Mátyásföldön

Előadás a misszióról és igehirdetés az oda-szánásról Neszmélyen, a pasaréti református gyülekezet fiúkonferenciáján

Igehirdetések a 4. Közös asztal romakonferencián Sárszentlőrincen

Igehirdetések Kárpátalján (Ukrajna): Nagydobronyban, Szojván és a Vereckei-hágón

Miért és hogyan van szükség a misszióra a mai magyar társadalmi viszonyok között? címmel előadás a Budapest Szilágyi Dezső téri református gyülekezet konferenciáján Balatonszárszón

Igehirdetések és előadások a Boldogmondásokról egy erdélyi ifjúsági konferencián a Retyezátnban

AUGUSZTUS

Igehirdetés Kapolcson, a Művészetek Völgye fesztiválon

Előadás a Balaton-NET konferencián Balatonszemesen:

Az evangélium Isten ereje

Igehirdetés Szentendrén, a templom szentelésének 3. évfordulóján

Őszintén gyülekezeteink jövőjéről – előadás Tállyán

A 2007. év igéje

EZT MONDJA AZ ÚR: ÉN ÚJAT CSELEKSZEM, MOST KEZD KIBONTAKOZNI, MAJD MEGLÁTJÁTOK!

(Ézs 43,19a)

ORSZÁGOS EVANGELIZÁCIÓ

Jézus
mondja:
„Én
vagyok
az út,
az igazság
és az élet.”

(János evangéliuma 14, 6)

2007. október 6. szombat

10 –16 óráig, Budapest – Deák tér

09:45

Éneklés

10:00

Köszöntő – **Gáncs Péter**

Evangelizáció 1. rész: ÚT – Sándor Frigyes

Evangelizáció 2. rész: IGAZSÁG – Smidélusz Zoltán

11:15

Csoportos beszélgetések, imaközösségek

12:30

Ebédszünet (az Országos Egyház szerény vendéglátást biztosít)

14:00

Tanúságtétel – **Budai Ilona** Magyar Örökség- és Széchenyi-díjas népdalénekes
Dr. Csókay András idegsebész

15:00

Evangelizáció 3. rész (úrvacsorával): ÉLET – Deák László

15:45

Zárszó, áldás

NE FÉLJ!

Nem bírom már.
Eddig békén viseltem.
Most lerokaszt keresztem,
rabságba zár.
Elhagy minden reményem,
s az Isten is egészen.
Lelkem hiába vár.
Nem bírom már.

De bírod még.
Istennel győztes lehetsz.
S ha lerokaszt a keresztt,
az sem a vég.
Bánatot öröm követ.
Ne félj, ha Isten veled,
derül újra az ég,
és bírod még.

Nem bírom már.
Isten keze elejtett.
Mind mélyebbre süllyedek,
elnyel az ár.
Halálos írásban
elepedt testem-lelkem,
Jézus, csak téged vár.
Nem bírom már.

De bírod még.
Vége lesz nemsokára.
Isten kinyújtja már a
kezét feléd.
Kérd Őt kitartó hittel!
Melléd áll, nem veszít el!
Övé legyen a hála
és dicsőség!

Joseph Schaitberger (1658-1733)

(a hitükért hazájukból kiűldözött salzburgi evangélikusok egyik vezetője)

éneke után németből

HÍD EVANGÉLIKUS MAGAZIN, az Evangélikus Missziói Központ kiadványa. Az Evangélikus Élet előfizetői részére a magazin ingyenes. Adományokat elfogadunk. Lapszámunk megjelenését a Sanansaattajat (Finnország), a Norea Radio Norway (Norvégia) és a Magyarországi Evangélikus Egyház Missziói Bizottsága támogatja.